

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ

Αί έντυπώσεις τών αισθητηρίων έν σχέσει πρὸς τὴν μιμικὴν ἐκφράσιν τών αισθημάτων.

Α'.

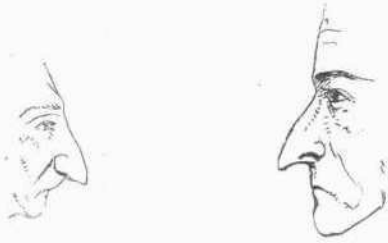
Περὶ φυσιογνωμικῆς ἢ φυσιογνωμονικῆς. — Ἰδέαι τοῦ φυσιογνωμοῦ Δανοῦ ἱατροῦ Schack. — Σημασία τῶν διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους ῥινῶν. — Ποία ῥις σημαίνει ἐγωϊσμόν ἢ πανουργίαν ἢ ἀδυναμίαν χαρακτήρος. — Ὅκτώ διάφοροι εἰκόνες ῥινῶν καὶ φυσιογνωμιῶν. — Μικρὰ ἐπίδρασις τοῦ μεγέθους τῆς ῥινὸς ἐπὶ τῆς ἐκφράσεως τῆς ὅλης φυσιογνωμίας. — Ῥινολογικὰ ἀξιώματα. — Τὸ ἀντεπιστημονικὸν τῆς φυσιογνωμονικῆς. — Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῶν διαφόρων ἐκφράσεων. — Ἡ σπουδὴ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκφράσεως ἄπτεται τῶν ὑψηλοτέρων προβλημάτων περὶ τῆς φύσεως τῶν ὄντων. — Ἰδέαι τοῦ παρελθόντος. — Ἰδέαι τοῦ Δάρβεν.

Ἐξ ὅλων τῶν ὄντων ὁ ἄνθρωπος ἐκφράζει σαφέστερον καὶ ποικιλώτερον τὰ κατέχοντα αὐτὸν ἐν δεδομένῃ στιγμῇ συναισθήματα διὰ τῆς μιμικῆς, τούτεστι διὰ τῶν μυϊκῶν κινήσεων τοῦ προσώπου ἢ ὅλου τοῦ σώματος· ἰδίως δὲ αἱ κινήσεις τῶν πολυπληθῶν καὶ θαυμασίως διατεταγμένων μυῶν τοῦ προσώπου τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελοῦσι τὸν καθρέπτην, οὗτος εἶπεν, ἐν ᾧ βλέπει τις σαφῶς ἀποτετυπωμένην τὴν ψυχικὴν κατάστασιν ἐξωτερικευομένην διὰ τῶν κινήσεων τούτων, εἰς τὰς ὁποίας προστίθενται ὡς ἐπιβοηθητικαὶ πρὸς πληρεστέραν ἀνάδειξιν τῆς νέας εικόνας, τῆς νέας φυσιογνωμίας, καὶ αἱ ἀνάλογοι κινήσεις καὶ στάσεις τοῦ ὅλου σώματος. Περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκφράσεως πολλοὶ πολλὰ ἐγραψάν ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις ἐγειρούσας τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ καλλιτέχου, τοῦ φιλοσόφου ἠθικολόγου καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἡ σπουδὴ δὲ αὕτη εἶνε λίαν περιπλοκὸς καὶ παρουσιάζει πλείονας δυσχερείας, ἢ ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται. Ἰδίως κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος πολλοὶ συγγραφεῖς ἠσχολήθησαν περὶ τοῦ ζητήματος, περιορισθέντες ὅμως μᾶλλον εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν διαφόρων ἐκφράσεων τοῦ προσώπου, τῶν ἀνταποκρινομένων εἰς τὰ διάφορα πάθη καὶ τὰ συναισθήματα, καὶ ἔρευνῶντες τὴν λειτουργίαν τῶν μυῶν, ὧν ἡ συστολὴ μεμονωμένη ἢ ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄλλων μυῶν ἐκφράζει ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὡσαύτως κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐγένε-

το τοῦ συρμοῦ καὶ ἡ φυσιογνωμικὴ ἢ φυσιογνωμονικὴ ἐπιστήμη (Physiognomonie), ἥτοι ἡ τέχνη τοῦ γινώσκειν ἢ μαντεῦειν τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν πνευματικὴν ἰδιοφυίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς ἐπισκοπῆσεως τῆς φυσιογνωμίας. Ὅτε μάλιστα ἐπεκράτησαν αἱ κρανιολογικαὶ δοξασαί τοῦ Gall, ἡ «φυσιογνωμικὴ» παρεστράφη εἰς τολμηρὰς μέχρι τοῦ γελοίου πολλάκις καὶ ὑπερβολικὰς βεβαιώσεις περὶ τῆς ψυχολογικῆς σημασίας τῶν διαφόρων χαρακτήρων, μονίμων ἢ κινητῶν, τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σχήματος τοῦ κρανίου. Αἱ τοιαῦται δὲ ἰδέαι τῆς ἐποχῆς ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας, διὸ καὶ πᾶς μυθιστοριογράφος διὰ νὰ ἀκολουθῇ τὸν συρμὸν ἐθεώρει ἱερὸν καὶ ἀπαραίτητον καθήκον νὰ περιγράψῃ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἥρωος καὶ τῆς ἡρώιδος του, δίδων εἰς αὐτὰ οἷαν ἐπεθύμει ψυχολογικὴν σημασίαν, καὶ ὦ τοῦ θαύματος! πάντοτε ἐτύγχανεν ὥστε οἱ περιγραφόμενοι φυσιογνωμικοὶ χαρακτήρες τοῦ ἥρωος τοῦ μυθιστορήματος νὰ συμφωνοῦν πληρέστατα πρὸς τὸν ἠθικὸν χαρακτήρα αὐτοῦ, ὃν ἐπεδείκνυε διὰ τῆς δραγωγῆς του καθ' ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ δράματος καὶ τὴν δράσιν αὐτοῦ ἐν τῷ . . . βιβλίῳ. Ἡ ρις π. χ. τοῦ Ροδερίγου ἢ τοῦ Ἀρμάνδου ἦτο μακρὰ, λεπτὴ καὶ ὀξεῖα, τὰ δὲ χεῖλη λεπτὰ καὶ συμπιεζόμενα, ὁ Ἀρμάνδος ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐγωϊστὴς, πονηρὸς καὶ μοχθηρὸς, καὶ τὸ ἀπεδείκνυε πράγματι διὰ τῶν πράξεών του ἐν ταῖς περιπετεῖαις τοῦ μυθιστορήματος. Ἡ Ματθίλδη εἶχε μέτωπον στρογγύλον, ὀφθαλμοὺς καστανοχρόους μετ' εὐθειῶν λεπτῶν ὄφρυων καὶ μικρὰς ῥινὸς ὀλίγον τι ἀνασίμου, διὸ καὶ ἔμεινε πιστὴ, παρὰ πάσας τὰς προσκλήσεις μεταβολῆς τῆς, εἰς τὸν λατρεύοντα αὐτὴν ἐραστὴν τῆς.

Χάριν περιεργείας παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰς ἰδέας συγγραφῆως, ὁπαδοῦ τῆς φυσιογνωμικῆς ἐπιστήμης, τοῦ Δανοῦ ἱατροῦ Schack, περὶ τῆς σημασίας χαρακτηριστικῶν τιῶν τοῦ προσώπου. Ἐκλέγομεν τὴν περὶ ῥινὸς κεφάλαιον. Ῥις μακρὰ, αἰχμηρὰ, ὑπὸ μέτωπον στενὴν καὶ ἐπικλινῆς καὶ συνοδουμένη ὑπὸ στόματος μικροῦ μετὰ λεπτῶν χειλέων προδίδει φύσιν ψυχρὰν, μικροπρεπῆ καὶ ἐγωϊστικὴν (ὄρα εἰκ. 1 κατὰ Schack).

Οὐδέποτε μακρὰ ρίς ὑπάρχει εἰς ἄνθρωπον, οὐ τὸ πνεῦμα εἶνε ταχὺ εἰς τὴν ἀπόφασιν· τὸναντίον ἢ τοιαύτη ρίς εἶνε σημεῖον πνεύματος βραδέως σκε-

(Εἰκὼν 1)
Ἐγωιστής.

(Εἰκὼν 2)
Ῥίς μακρά.

Ψυχρός καὶ μικροπιστής. Χαρακτήρ ἐπίμονος καὶ ψυχρός.

πομένου καὶ ψυχρός, καὶ μάλιστα ἂν τὸ μέτωπον τύχη ὑψηλόν (ὄρα εἰκ. 2). Μεταξὺ τῶν ἐχόντων μακρὰν ῥίνα εὐρίσκει τις συνήθως ἄτομα κατὰλληλα δι' ἐργασίαν μονότονον καὶ ἀκριβῆ καὶ δι' ὑποθέσεις ἀπαιτούσας προσοχὴν διαρκῆ καὶ ἴσην. Ἐὰν δὲ θελήσῃ τις νὰ ἐκλέξῃ ἄτομα λαμβάνοντα ταχέως καὶ ἄνευ δισταγμοῦ τολμηρὰν ἀπόφασιν καὶ ὑπερβαίνοντα ἐπιτηδεῖως πᾶν κώλυμα, πρέπει νὰ τὰ ἀναζητήσῃ μεταξὺ τῶν ἐχόντων ῥίνα εὐθείαν, βραχεῖαν καὶ ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω κλίνουσαν. Ἐνταῦθα ὁ Schack δὲν παραθέτει εἰκόνα διὰ νὰ ἴδωμεν τὸ ἀκριβὲς σχῆμα τῆς τοιαύτης θαυματουργοῦ ῥίνος. Ἄλλ' εὐθὺς παρακατὼν ὁμιλεῖ περὶ ἄλλου εἶδους μύτης, ἧς παραθέτει καὶ τὸ σχέδιον. Εἶνε δὲ αὕτη ὁμοία πρὸς τὴν ἄνω περιγραφείσαν ὡς πρὸς τὴν κλίσιν πρὸς τὰ ἄνω (nez retroussé), ἀλλὰ παρουσιάζει κατὰ τὴν ῥίζαν αὐτῆς βάθυσμα σπουδαῖον, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 3.

(Εἰκὼν 3).

Ῥίς ἀνάσιμος καὶ βεβαθυμένη κατὰ τὴν ῥίζαν. Χαρακτήρ ἀσθενῆς καὶ εὐπειθῆς.

Τοῦτο δὲ εἶνε τότε σημεῖον ἀδυναμίας χαρακτῆρος καὶ εὐπειθείας. Διὰ τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦτο εὐρηταὶ συνήθως παρὰ τοῖς παισὶ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἴσως, λέγει ὁ Δανὸς συγγραφεὺς ἱατρὸς, ἡ τοιαύτη ρίς εὖρε θαυμαστάς τινας, διότι οὗτοι παρετήρησαν ὅτι τὸ σχῆμα τοῦτο εὐρηταὶ συνήθως εἰς γυναικας, περὶ τῶν ὁποίων εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶνε χαρακτῆρος εὐπειθοῦς καὶ πιστοῦ· ἂν διεψεύσθησαν ὁμοῦ οἱ θαυμασταὶ οὗτοι ἢ οὐ, περὶ τούτου οὐδὲν ἀναφέρει ὁ Schack. Προσθέσωμεν δὲ, λέγει οὗτος, ὅτι φυσιογνωμιστῆς τινες θεωροῦσιν ὡς σημεῖον τῆς περιεργίας τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ

ἄκρου τοῦ γονδρώδους διαφράγματος καὶ τῶν μηχανισμῶν τῆς ῥίνος κατὰ διεύθυνσιν προσθιο-οπισθίαν.

Ἄλλὰ, ἐξακολουθεῖ, μικρὰ ρίς ὀλίγον ἀνάσιμος (retroussé) ἐπὶ προσώπου ζωηροῦ, ὡς τοιοῦτο ἀπαντᾷ τις συχνάκις εἰς τὰς θαλαμηπόλους (soubrettes), δεικνύει τὴν ἐπιπολιαιότητα, τὸ πανουργον πνεῦμα, τὴν πρακτικὴν ἱκανότητα καὶ τὸ δολοπλόκον τοῦ χαρακτῆρος, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐστοχίαν (tact) καὶ ἐλαστικότητα, αἵτινες ἀναγκαιοῦσιν εἰς τὰς συνήθεις καὶ καθημερινὰς περιστάσεις τοῦ βίου. Τὰ τοιαῦτα ὑποκείμενα εἶνε ἀληθῶς ἐνδιαφέροντα καὶ ἐλκύουσι τὴν προσοχὴν, ἀλλ' εἶνε καὶ κενόφρονα καὶ προπετῆ. Ὅλα αὐτὰ σημαίνει φεῦ! ἡ μικρὰ καὶ ἀνάσιμος ρίς, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ὄρα εἰκόνα 4 μιᾶς θαλαμηπόλου καὶ εἰκόνα 5 μιᾶς

(Εἰκὼν 4).

Ῥίς θαλαμηπόλου (Nex de Soubrette) ὀλίγον ἀνάσιμος. Χαρακτήρ πονηρός, ἐλαφρὸς καὶ ἀστατός.

κυρίας. Ὁ δόκτωρ Schack εἶνε ἀνιλεῖς διὰ τὰς μικρὰς καὶ ἀνασίμους τὰς τας μ υ τ ι τ σ α ς. Δὲν

(Εἰκὼν 5)

Ῥίς ὀλίγον ἀνάσιμος καὶ βραχεῖα. Σημεῖον πανουργίας, ἀγγινοίας καὶ ἀστασίας.

λέγει τοῦλάχιστον ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἐξαιρέσεις! Προφανῶς εἶνε ἄδικος καὶ ὑπερβολικὸς ὁ Δανὸς συνάδελφος.

Καὶ ἐν τέλει ὁ συμπολίτης τοῦ Ἀμλέτου, μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν διαφόρων διαστάσεως καὶ σχήματος καὶ μορφῆς καὶ χρώματος ῥινῶν καὶ μετὰ τὰς σοβαρὰς ῥιнологικὰς παρατηρήσεις του, καταλήγει μετὰ θετικότητος, καὶ οὐχὶ μετ' ἀβεβαιότητος, ὡς ὁ Ἀμλέτος, εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν ἐξῆς ἀξιωματίων καὶ λέγει :

- «Κ α ν ὄ ν γ ε ν ῖ κ ὅ ς :
- « Ῥίς μικρὰ καὶ ὀλίγον ἀνάσιμος (retroussé) σημαίνει πανουργίαν καὶ ἀγγινοίαν καὶ ἀστάθειαν.
- « Ῥίς εὐθεῖα καὶ λεπτὴ εἶνε σημεῖον φιλοκαλίας καὶ λεπτότητος τοῦ ἀτόμου.
- « Ῥίς ὀλίγον κυρτὴ σημαίνει κρίσιν, σωφροσύνην καὶ ἐγωισμόν.

« Ῥίς κακόσχημος καὶ γονδρωειδῆς εἶνε ἀπόδειξις, ὅτι ὁ κάτοχος αὐτῆς εἶνε σκαιὸς τοῦς τρόπους καὶ βαρὺς τὸ ἦθος ».

Νῦν ἕκαστος ἀναγνώστης καὶ ἐκάστη ἀναγνώστρια ἂς ἐπιθεωρήσῃ τὴν ῥίνα του καὶ ἂς βεβαιώσῃ κατὰ πόσον ἔχουσιν ἢ οὐ τὴν ἀλήθειαν ἐντὸς αὐτῶν τὰ ἀνωτέρω τέσσαρα κεφαλαῖα ῥιнологικὰ ἀξιώματα τοῦ Δανοῦ συγγραφέως.

Ἡμεῖς παρατηροῦμεν μόνον εἰς τὸν φυσιογνωμιστὴν Δανὸν συνάδελφον τὰ ἐξῆς : ὅτι διὰ νὰ ἐξάρῃ τὴν εἰδικὴν ψυχολογικὴν σημασίαν ὠρισμένου τινὸς σχήματος ῥίνος, ἐφρόντισε ταυτοχρόνως νὰ δώσῃ ὠρισμένα τινὰ σχήματα καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τοῦ προσώπου, εἰς τὰ μόνιμα ἢ ὀστεώδη, οἷον τὸ μέτωπον καὶ τὸν πώγωνα, καὶ εἰς τὰ εὐκίνητα ἢ μυώδη, οἷον εἰς τὰ χεῖλη, τὰς παρειάς, τὸ ἄκρον τῆς ῥίνος κ. τ. λ. Ἄλλ' ἀκριβῶς ὁ διδόμενος εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα σχηματισμὸς καὶ ἡ ἐκ τούτου προκύπτουσα ὅλη ἐκφρασις τοῦ προσώπου εἶνε ἐκείνη, ἧτις πλείοτερον καὶ πιστότερον ἀπεικονίζει χαρακτῆρά τινα ἠθικόν τοῦ ἀτόμου, ἢν πεπλανημένως, ὡς φρονοῦμεν τοῦλάχιστον, ἀποδίδει ὁ συγγραφεὺς μᾶλλον εἰς τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ῥίνος. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν λάθωμεν εἰκόνας τινὰς ἐκ τῶν προηγουμένων καὶ, τηρήσαντες τὸ σχῆμα καὶ τὰς διαστάσεις τῶν ῥινῶν ὡς ἔχουσι, μεταλλάζωμεν μόνον τὰς ἐπιλοίπους γραμμὰς τοῦ προσώπου ἀμέσως τότε θὰ ἔχωμεν ὅλως ἄλλοιαις φυσιογνωμίαις ἄλλους ἠθικοὺς χαρακτῆρας ἀπεικονιζούσας. Ὁ ἐγωιστῆς τῆς εἰκόνας 1 θὰ μεταμορφωθῇ ὡς διὰ μαγείας καὶ θὰ λάβῃ τὴν ὄψιν, ἢν δεικνύει ἡ εἰκὼν 6, ἧτις πᾶν ἄλλο ἐκφράζει ἢ ἐγωισμόν

(Εἰκὼν 7)

Χαρακτήρ πείσμων καὶ ἀποφασιστικὸς.

Ἐκ τούτου ἔπαται, ὅτι ἡ ρίς ὡς πρὸς τὴν ἐκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας, ἀπεικονιζούσης μᾶλλον ἢ ἥττον σαφῶς καὶ πιστῶς τὸν ἐπικρατοῦντα χαρακτῆρα ἀνθρώπου τινὸς, λαμβάνει ὅλως δευτε-

(Εἰκὼν 8)

Ἡ αὕτη τῆ εἰκὼν 1 μετὰ σμικρύνσεως τῆς ῥίνος.

ρευθὸν μέρος· ἀφ' ἐτέρου δὲ, ἐπειδὴ οὐδεὶς λόγος καὶ σχέσις ἀνατομικὴ ἢ φυσιολογικὴ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀναπτύξεως πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ιδιοτήτων (facultés) καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὀστέων καὶ τοῦ γόνδρου τῆς ῥίνος, διὰ ταῦτα δικαιοῦμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ δόκτωρος Schack ἀνωτέρω ἀξιώματα ὡς οὐδεμίαν ἐπιστημονικὴν βᾶσιν καὶ ἀλήθειαν ἐκφράζοντα. Βεβαίως τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ῥίνος ἐπὶ δεδομένης τινὸς ἐκφράσεως ἢ φυσιογνωμίας τοῦ προσώπου συντελεῖ ἀρκοῦντως εἰς τὴν ἀπόδειξιν καὶ τὸν τονισμόν, οὕτως εἶπαι, αὐτῆς. Βεβαίως ἡ ρίς, ἢ μᾶλλον τὸ εὐκίνητον καὶ ἐλαστικὸν ἄκρον ὡς καὶ τὸ δέριμα αὐτῆς, ἐκλύεται διὰ τῶν διαφόρων μυῶν αὐτῆς τε καὶ τοῦ λοιποῦ προσώπου κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, καὶ λαμβάνει μέρους εἰς τὴν παντομιμικὴν, τραγικὴν, κωμικὴν ἢ κωμικοτραγικὴν γυμναστικὴν πρὸς ἐκφρασιν τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ συναίσθημάτων, καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ἐπηρεασθῇ ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ σχῆμά τῆς διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τυχὸν ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὁμοειδῆ κίνησιν καὶ ἐξάσκησιν αὐτῆς μετὰ τῶν ἐπιλοίπων χαρακτριστικῶν τοῦ προσώπου, βεβαίως εἶνε κατὰ πάντα ἀξιοσέβαστος, ὡς ἀποτελοῦσα μίαν ἐκ τῶν πέντε πυλῶν, δι' ὧν εἰσέρχονται αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἐντυπώσεις εἰς τὴν ἐγκέφαλον καὶ ἐπιπλοῦνται πλουσίως ἢ πενιχρῶς ὁ ἐσωτερικὸς ἡμῶν κόσμος· ἀναμφίβολον ἐπίσης εἶνε, ὅτι μόνον ἡ ρίς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ

(Εἰκὼν 6)

Ἡ αὕτη τῆ εἰκὼν μετ' ἀλλαγῆς τῶν γραμμῶν τοῦ στόματος, τοῦ μετώπου καὶ τοῦ πώγωνος.

καὶ ψυχρότητα, τὸναντίον μάλιστα καλοκαγαθίαν μᾶλλον καὶ καλὰς διαθέσεις ἐκδηλοῖ ἢ τοιαύτη ὄψις. Ἀνθρώπος τοιαύτης φυσιογνωμίας θὰ ἐνεποιεῖ ἀγαθὴν ἐντύπωσιν καὶ θὰ εἰλικνε τὴν συμπάθειαν καὶ ἐμπιστοσύνην ἡμῶν. Ἡ εἰκὼν 3, ἡ ἐκφράζουσα χαρακτῆρα ἀσθενῆ καὶ εὐπειθῆ, θὰ μεταβληθῇ εἰς φυσιογνωμίαν ἐκφράζουσαν πᾶν ἄλλο ἢ ἀσθένειαν χαρακτῆρος καὶ εὐπειθειαν, ὡς δεικνύει τοῦτο ἡ εἰκὼν 7, ἂν τηρήσωμεν μὲν ἀναλλοίωτον τὴν ἀνάσιμον ῥίνα, ἀλλὰ μεταβάλωμεν τὰς ἐπιλοίπους γραμμὰς τοῦ προσώπου. Ἀντιστρόφως δὲ, ἐὰν τηρήσωμεν ἀναλλοιώτους τὰς ἄλλας γραμμὰς τοῦ προσώπου, μεταβάλωμεν

τέχνη ἔμεινεν ἀναλλοίωτος, ἀκλόνητος, ὁμοίαν πάντοτε ἑαυτῇ καὶ μεγαλοπρεπῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς πέριξ αὐτῆς ἐκάστοτε μεταβολῆς τῶν λοιπῶν χαρακτηριστῶν τοῦ προσώπου πρὸς παράστασιν πάθους τινός, μόλις διὰ τοῦ ἔκρου μόνον αὐτῆς καταδεχομένη ὅπως λάβῃ μέρος εἰς τὴν παράστασιν ταύτην, καὶ ὅτι μόνη αὐτὴ κινήθη νὰ κληθῆται κ λ α σ σ ι κ ῆ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν προτερημάτων τούτων καὶ ιδιοτήτων μέχρι τῆς ιδιότητος ἐκείνης τοῦ ἐκφράζειν καὶ υποδηλοῖν καὶ τὰς λεπτομερεστέρους ιδιοφυίας, πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς, διὰ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ σχήματός της, ὡς θέλει ὁ Δανὴς συγγραφεὺς ὁ διατυπώσας τὰ ρηθέντα ριολογικὰ ἀξιώματα, ἢ ἀπόστασις εἶνε τὸσον μεγάλη, ὅσον ἀπέχει ἡ Δανιμαρκία ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, τῆς χώρας πάσης κλασικότητος καὶ δὴ καὶ τῆς ριναϊκῆς.

Ἐννοεῖται ὅτι, ὅταν ἡ ρίς λάβῃ διαστάσεις Τυρρηνικῆς σάλπιγγος, ἢ σχῆμα καὶ βαρυτέτητα ῥινοῦ κυνός ἐκ τοῦ γένους Μπούλ Ντόκ, καὶ ἐν γένει ὅταν σπουδαίως παρεκκλίνη τοῦ φυσικοῦ ὁρίου, τοῦτο δὲν εἶνε φαινόμενον ἄνευ σημασίας πάντοτε καὶ ἄνευ σχέσεώς τινος πρὸς τὴν καθόλου πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἀτόμου, διότι δηλοῖ ὅτι συνέβη καὶ ὑφίσταται ἀνωμαλίαι τις περὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὁσῶν τοῦ κρανίου καὶ ἰδίᾳ τῆς βάσεως αὐτοῦ καὶ τοῦ προσώπου, (διὸ καὶ συχνάκις συνυπάρχουσιν ἢ δυσμορφία τῆς ῥινοῦ μετὰ τῶν ἄλλων δυσμορφιῶν καὶ ἀνωμαλιῶν τῶν μερῶν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σχήματος τοῦ κρανίου), καὶ ἐπομένως ὅτι ἐπηρεάσθη καὶ ἡ ἀνάπτυξις καὶ διαμόρφωσις τοῦ ἐν τῇ ὁστέωδει θήκῃ εὐρισκόμενου ἐγκεφάλου, καὶ ἄρα καὶ ἡ φυσιολογικὴ αὐτοῦ ἰδιοφυία καὶ ἰσορροπία τῶν ἀνωτέρων τάξεως λειτουργιῶν του — πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν. — Αἱ ἀνατομικαὶ λοιπὴν αὐταὶ μεγάλαι δυσμορφίαι κέκτηνται σημασίαν τινὰ καθόλου ψυχολογικὴν, ἐκάστης ὁμοῦ αὐτῶν, καὶ ἄρα καὶ τῆς ῥινοῦ, μὴ ἀνταποκρινόμενης καὶ εἰς ὀρισμένον πνευματικὴν ἢ τοῦ χαρακτηριστῆρος ἰδιοφυίαν, ἀλλὰ τοῦ συνόλου αὐτῶν μόνον γενικῶς σημαίνοντος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τί τὸ οὐχὶ ὁμαλὸν καὶ σύνθητες ἐν τῷ χαρακτήρι καὶ ἐν γένει ἐν τῇ ψυχικῇ σφαίρᾳ τοῦ ἀτόμου πιθανῶς ὑπάρχον· τοῦτο μόνον καὶ οὐδὲν πλέον. Ὡστε δὲν εἶνε δυνατὸν μικραὶ μόνον ἀνωμαλίαι τῆς ῥινοῦ, καὶ μάλιστα μεμονωμέναι, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐλαφραὶ παραλλαγαὶ αὐτῆς κατὰ τὸ σχῆμα, νὰ χρησιμεύουσιν ὡς γνώρισμα ὀρισμένου ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς εἰδικῆς ιδιότητος τοῦ ἀτόμου. Διὰ τοῦτο τὰ διαφορώτατα τῶν σχημάτων αὐτῆς καὶ τοῦ μεγέθους δύνανται νὰ συμπέσωσι μετὰ τῶν αὐτῶν πνευματικῶν ἰδιοφυιῶν καὶ ἠθικῶν χαρακτηριστῶν, καὶ ἀντιστρέψωσι.

Ἡ φυσιολογικὴ λοιπὴν ἐπιστήμη ὑπὸ τὴν ἐποψίαν ταύτην ἔχει τὸσην ἐπιστημονικὴν βᾶσιν

καὶ ἀξίαν, ὅσον καὶ ἡ κρανιοσκοπικὴ τοῦ Gall καὶ τοῦ Spurzheim, δηλαδὴ οὐδεμίαν. Ὑπὸ ἄλλην ὁμοῦ ἐποψίαν, τὴν διὰ τῆς ἐπισκοπήσεως τοῦτέστι τῆς ἐκφράσεως ἢ φυσιογνωμίας τοῦ προσώπου, ἣτις ἀποτυπῶνται ἐπ' αὐτοῦ σὺν τῷ χρόνῳ μονίμως ὡς τις ἀντανάλασις τῆς συνητέρας καὶ συνήθεστέρως ἐσωτερικῆς ψυχικῆς καταστάσεως, ὡς ἐγγίστα διάγνωσιν τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ ποιοῦ ἀνθρώπου τινός, ἢ φυσιογνωμικὴ ἢ φυσιογνωμονικὴ ἔχει πραγματικὴν ἀξίαν καὶ χρησιμὸς ἀποδοῖναι ἢ ἐν αὐτῇ ἐξάσκησις. Διότι πράγματι αἱ διάφοροι ἐσωτερικαὶ καταστάσεις ἀπεικονιζόμεναι ἐπὶ τοῦ προσώπου ὅσον οἶόν τε πιστῶς καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν πάντοτε τρόπον, χαράττουσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐπ' αὐτοῦ τὰς γραμμὰς καὶ τὰ σχήματα τῆς ἐκφράσεως, τὰ ὅποια ὅσον συγχρότους ἐπανεληφθησαν καὶ ἐπικρατέστερα δὲ καὶ συνήθη εἰσὶ, τοσοῦτον καὶ μονιμώτερα ἐπὶ τέλους καθίστανται, εἰς τρόπον, ὥστε ὁ ἐπισκοπῶν τὴν ὅλην φυσιογνωμίαν ἀτόμου τινός δύναται νὰ διαγνώσῃ ὡς ἐγγίστα τὴν χαρακτήρα αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπικρατεστέρους γενικὰς ιδιοφυίας, καλὰς ἢ κακὰς, καὶ νὰ ἀποφανθῆ μετὰ μεγάλης πιθανότητος περὶ τοῦ ἀποραριστικοῦ π. χ. καὶ ῥιφοκινιδίου ἢ τῆς δειλίας καὶ δολιότητος τοῦ ἀτόμου, τῆς εὐφυίας ἢ τῆς μικρονοίας, τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς κακίας, τῆς μοχθηρίας ἢ καλοκαγαθίας, τῆς πανουργίας ἢ τῆς βλακίας αὐτοῦ κ.τ.λ. Ἰδίως ἡ διάγνωσις καθίσταται εὐχερεστέρη εἰς ἄτομα οὐχὶ κοινὰ καὶ συνήθη, ὧν αἱ ἀρεταὶ καὶ κακίαι καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ αἱ διάφοροι τάσεις καὶ ἰδιοφυίαι εἰσὶ μέτριαι καὶ ὁμαλαί, ἀλλ' εἰς ἄτομα ἐξῶ τῆς μετριότητος καὶ τῶν συνήθων ὁρίων εὐοισκόμενα. Αἱ κοινὰ φυσιογνωμίαι εἶνε πολυπληθεῖς, διότι οἱ πλείότεροι τῶν ἀνθρώπων εἶνε μετριότητες.

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ κύριον θέμα ἡμῶν μετὰ τὴν παρέκκλισιν ταύτην περὶ τῆς Φυσιογνωμικῆς. Προέκειται ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐκφράσεως, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῶν διαφορῶν ἐκφράσεων, ὅποιάς τις δηλαδὴ εἶνε οὐχὶ ὁ ἐξωτερικῆς, ἀλλ' ὁ ἐνδότερος ὁ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μηχανισμῶς, ἐξ οὗ λαμβάνουσι τὴν κινήτησιν δύναμιν οἱ μῦς τοῦ προσώπου καὶ συστέλλονται κατὰ διαφορῶν συνδυασμοῦ ἀναλόγως τῶν ἐκφραζόμενων αἰσθημάτων, καὶ τίς ὁ λόγος καὶ ἡ πηγὴ ἐκάστου εἶδους ἐκφράσεως ἀνταποκρινόμενης κατὰ τὸν αὐτὸν πάντοτε τρόπον εἰς ὀρισμένα πάθη καὶ αἰσθητά.

Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε ἀρετὰ εὐρὴ καὶ ἄπτεται τῶν ὑψηλοτέρων φιλοσοφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου προσλημάτων. τοῦθ' ὅπερ ἐκ πρώτης ὀψεως οὐδὲ κἄν ἠθελέ τις ὑποπτεύσει. Ἐνταῦθα ὁμοῦ ὡς ἐκ τοῦ ἀκατακλήλου τοῦ χώρου δὲν θέλωμεν διαπραγμα-

τευθῆ αὐτὸ ἐν ἐκτάσει, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ πράξωμεν τοῦτο ἄλλοτε ἐν εἰδικῷ ἔργῳ.

Τὴν συσκευὴν τῆς ἐκφράσεως δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τρία μέρη: εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τῶν μυῶν τοῦ προσώπου (διότι μόνον περὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου πρόκειται ἐνταῦθα), εἰς τὸ διάμεσον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τῶν νεύρων, καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν, τὸν ἐγκεφάλον, ἐνθα ὑπάρχει ἡ κυρίως μηχανὴ, ἢ κινῶσα ἀρχὴ διὰ τῶν ἰνῶν τῶν νεύρων ὡς ὁ Χόλδεν τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου νεύροσπαστα, τοὺς συσπασμένους δηλ. διὰ τῶν νεύρων μῦς.

Πολλοὶ ἐμελέτησαν ἰδίως τὸν ἐξωτερικὸν μηχανισμόν, ἐρευνοῦντες τοὺς μῦς, ὧν ἡ συστολὴ μεμονωμένως καὶ συνήθως ἐν συνδυασμῷ παράγει τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἐκφρασιν τοῦ προσώπου, τῆς λύπης π. χ. τῆς ὀργῆς, τῆς ἐκπλήξεως, τοῦ γέλωτος κ.τ.λ. Ὁ περίφημος ἰατρός Duchenne de Boulogne διευκρίνισεν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ *Mécanisme de la Physionomie humaine* κἄλλιον παντὸς ἄλλου τὴν λειτουργίαν ταύτην, τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ἐκφρασιν τῶν διαφορῶν μυῶν, προκαλῶν τεχνικῶς τὴν σύσπασιν αὐτῶν διὰ τοῦ ηλεκτρισμοῦ. Ἐὰς οὕτω δὲ κατὰ βούλησιν παραγομένας ἐκφράσεις διὰ τῆς σύσπασεως τούτου ἢ ἐκείνου τῶν μυῶν ἐρωτογράφησε καὶ κατέστησε κατὰδῆλον τὴν φυσιογνωμικὴν σημασίαν ἐκάστου μῦος, ὡς καὶ τὴν μηχανικὴν ἐν γένει λειτουργίαν ἐκάστου μῦος τοῦ σώματος διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου τοῦ ηλεκτρισμοῦ σπουδαίως καθώρισεν.

Ἐπίσης καὶ ὁ Gratiolet καλῶς ἐσπούδασε τὰ τῆς ἐκφράσεως συγγραφεὺς καὶ τὸ ἔργον: *La physionomie et les Mouvements d'expression* (1865). Πρὸ αὐτοῦ δὲ ὁ Ἄγγλος Sir Charles Bell ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ: *L'Anatomie et philosophie de l'expression* ἔθηκεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τὰς πρώτας ἐπιστημονικὰς βάσεις, ἀλλὰ δὲν ἐνεβόησε πολὺ εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ φιλοσοφικὸν μέρος τοῦ ζητήματος· δὲν ἐπροσπάθησε νὰ ἐξηγήσῃ διατί αἱ διάφοροι συγκινήσεις θέτουσιν εἰς ἐνέργειαν διαφορῶν μῦς, καὶ πόθεν ἡ ἀρχὴ τῶν διαφορῶν τούτων ὀρισμένων κινήσεων, καὶ πῶς ὁ ἐνδότερος μηχανισμῶς αὐτῶν. Ἐν γένει οἱ πλείστοι συγγραφεῖς περιορίσθησαν νὰ σπουδάσωσι μᾶλλον τὸν ἐξωτερικὸν μηχανισμόν τῆς ἐκφράσεως, καὶ εὐοισκόμενοι δὲ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν φιλοσοφικῶν ἐκείνων τῆς ἐποχῆς ἰδεῶν περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἑξῆς τὸ ἀνθρώπινον εἶδος ὡς καὶ πάντα τὰ εἶδη τῶν ζῴων θεωροῦνται ὡς πλασθέντα διὰ μιᾶς οὕτως, ὡς ἔχουσι σήμερον, ἀπεφάνοντο ἐκθέτοντες τὰς περὶ ἐκφράσεως θεωρίας των, ὅτι οὕτως ἐπλατεν ὁ θεὸς τοὺς μῦς τοῦ προσώπου, ὥστε ἡ λειτουργία ἐκ-

στου αὐτῶν νὰ χρησιμεύῃ εἰδικῶς πρὸς ἐξωτερικὴν ἐκφρασιν ὀρισμένου αἰσθηματος, ὅτι ἄνοθεν εἶνε προωρισμένοι διὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἐκφράσεως. Ἐν τούτοις οἱ καθηγηταὶ Owen καὶ Macalister ἀπέδειξαν, ὅτι οἱ ἀνθρωποειδεῖς πῆλικοι ἔχουσι τοὺς αὐτοὺς τῷ ἀνθρώπῳ μῦς τῷ προσώπου· οὐδεὶς δὲ, λέγει ὁ Δάρβεν, ἢ εἶνε διατεθειμένος νὰ παραδεχθῆ, ὅτι οἱ πῆλικοι οὗτοι ἐπροαίεθησαν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τῷ ἀνθρώπῳ μυῶν διὰ νὰ ἐκτελῶσι τοὺς εἰδεχθεῖς μορφομορφῶς των. Ὡστε, ὡς βλέπει ὁ ἀναγινώστης, τὸ ζήτημα τῆς ἐκφράσεως λαμβάνει σπουδαίως διαστάσεις καὶ συνδέεται πρὸς τὰ μέγιστα φιλοσοφικὰ ζητήματα περὶ δημιουργίας καὶ περὶ φύσεως τῶν ὄντων· διότι, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ παρακατιόντες, οἱ ὀπαδοὶ τῆς θεωρίας περὶ ἐξελίξεως τῶν ὄντων, ὡς π. χ. ὁ Spencer, ὁ Δάρβεν, καὶ ἄλλοι, πολλὰς ἐκφράσεις καὶ κινήσεις τοῦ ἀνθρώπου ἐπιχειροῦσι νὰ ἐξηγήσωσι διὰ τοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος αὐτῶν, προὑπαρξασῶν εἰς ὄντα κατώτερας τάξεως, ἐξ ὧν εἶτα παρήχθη ὁ ἀνθρώπος. Π. χ. ἐν τῇ ὑψίστῃ ὀργῇ ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ ἀποκαλύπτουσι τοὺς ὀδόντας, ἢ κατὰ τὴν πρόκλησιν αὐτοῦ ἐν μεττωτέρᾳ ὀργῇ ἀποκαλύπτουσι τὴν κυνόδοντα τοῦ ἡμίσεος μέρους τοῦ στόματος ὑψῶντες τοῦ στόματος τὸ χεῖλος καὶ τὴν γωνίαν, ὡς πράττουσι τὰ ζῶα ἔτοιμα νὰ ἀλληλοσπαραχθῶσι κ.τ.λ. Ὁ κύριον ἐτοιμαζόμενος νὰ κατακλιθῆ ἐπὶ τὰ πτερος ἢ ἐπὶ ἐπιφανείας ξηρᾶς καὶ γυμνῆς ἐκτελεῖ δύο ἢ τρεῖς γύρους πέριξ τῆς θέσεως καὶ ζεεὶ διὰ τῶν ποδῶν πολλάκις τὸ ἔδαφος, ὥστε ἤθελε νὰ ἐκχώσῃ τὸ ἔδαφος πρὸς σχηματισμὸν κατακλήλου βαθύσματος πρὸς κατάκλισιν καὶ νὰ καταπατήσῃ τὰ πέριξ χόρτα ποιῶν τοὺς γύρους του, ὡς πράγματι λογικῶς ἐξετέλει τὰς κινήσεις ταύτας ἄλλοτε, ὅτε οἱ πρόγονοί του εὐρίσκοντο ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει ζῶντες εἰς καταφύτους πεδιάδας ἢ δάση. Αἱ ἐκφραστικαὶ αὐταὶ κινήσεις, ὡς καὶ μέγα πλῆθος ἄλλων ἀναλόγων παρὰ τοῖς ζῴοις καὶ τῷ ἀνθρώπῳ, εἶνε βεβαίως ἐντελής περιτταὶ καὶ ἀνωφελεῖς καὶ ἄνευ δὲ λόγου γίνονται, ἐν τούτοις αὐτομάτως καὶ ἐξ ἐνστικτοῦ ἐκτελοῦνται, καθὼ μεταδοθεῖσαι κληρονομικῶς παρὰ τῶν προγόνων, ἐν ἀγριωτέρᾳ καταστάσει διατελεσάντων ἢ καὶ ἐν κατωτέρᾳ βαθμίδι τῆς ζωολογικῆς κλίμακος.

Ὁ Δάρβεν ἐπιχειροῖ νὰ ἐξηγήσῃ πολλὰς ἐκφράσεις καὶ κινήσεις τῶν ζῴων, ὡς καὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης τῆς κληρονομικότητος, ἐκθέτει δὲ σαφῶς τὰς ἀρχὰς τῆς θεωρίας του ταύτης περὶ τῆς πηγῆς καὶ γενέσεως τῶν διαφορῶν ἐκφράσεων.

[Ἐπιτελεῖ τὸ τέλος].

ΣΙΜΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρίκου Σύδελ « Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας » μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπο

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια ἴδε σελ. 52]

Διὰ τῶν ἀγώνων τούτων τὸ 4. αὐστριακὸν Σῶμα εἶχε καταστῆ ἄμυχον. Ἄλλ' ἐκ νέου ἤρξαντο πάλιν βροντῶντα κατὰ τοῦ δάσους τὰ θανατηφόρα πυρὰ τῶν 120 τηλεβόλων, καὶ ζωηρῶς παύωσαν νῦν ὁ στρατηγὸς Μολλινάρος τὸν Κόμητα Θούν, διὰ δραστηρίας ἐπιθέσεως τοῦ 2. Σώματος νὰ δώσῃ τὸ ὑστατον κτύπημα εἰς τοὺς ἐξηντλημένους ὑπερασπιστάς. Ὁ Κόμης Θούν, παραμελῶν τὰ προστάγματα τοῦ Βένεδεκ ὡσαύτως, ὅπως καὶ ὁ συνάδελφός του, ἦτο ἔτοιμος πρὸς τοῦτο. Εἶχε παρέλθει ἡ ἐνδεκάτη: μία ταξιαρχία, ἡ τοῦ Ἑρρίκου, εἶχεν ἀφῆλθαι πλησίον τῆς Τροτίνης· ἐκ τῆς ταξιαρχίας τοῦ Θώμ τέσσαρα τάγματα ἴσταντο παρὰ τὸ Ράσσης καὶ Ὁρσένοβες: τὰ ἐπιλοιπα δὲ τρία μετὰ τῶν 14 ταγμάτων τῶν ταξιαρχιῶν τοῦ Σάφραν καὶ τοῦ δουκὸς τῆς Βυρτεμβέργης προεπέμψθησαν τὴν ἐνδεκάτην καὶ ἤμειναν πρὸς κυρίως τοῦ δάσους, καίτοι ἐπανειλημμένως εἶχον φθάσει ἤδη ἐναντίαι διαταγαὶ τοῦ Βένεδεκ καὶ ἐκτὸς τούτου εἶχον λάβει τὴν ἀγγελίαν, ὅτι μακρὰ ἐχθρικά φάλαγγες προήλκον ἐκ βορρᾶ. Ἄλλ' ἕνεκα τούτου ὁ στρατηγὸς Μολλινάρος ἐδείκνυεν ἀκόμη θερμότερον ζῆλον νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ μέγα στρατηγικὸν σχέδιόν του.

Ἡ εἰσβολὴ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τοῦ δάσους ἐπέτυχε καὶ πάλιν κατ' ἀρχάς, ὅπως τοῦτο ἦτο φυσικὸν ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀοιμητικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐπιτιθεμένου.

Καὶ πάλιν οἱ Αὐστριακοὶ διεβόηζαν ἐν τῷ μέσῳ τὴν πρὸς ἀντολὰς παράταξιν τῶν Πρώσων καὶ πάλιν ἐκυριεύθη ὑπ' αὐτῶν τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ δάσους. Ἄλλ' ὁ εἰς τὴν βόρειον ἐξόδον τοῦ δάσους κείμενος σωρὸς βράχων ἔμενεν ἀπρόσιτος εἰς τὸν ἀντίπαλον. Ὁ Φράνσεκ, ὑπὸ τὴν ὅποιον δύο ἵπποι εἶχον φονεῦθαι καὶ ὅστις διέφυγε μετὰ κόπου μόνον τὴν κίνδυνον νὰ αἰχμαλωτισθῇ ὑπὸ αὐστριακῶν κυνηγῶν, ἐνέμενεν ἐκεῖ κροταρῶς μετὰ τῶν λειψάνων ὄλων τῶν ταγμάτων του. Ἦτον ἀνὴρ εὐλυγίστου ἀλλ' οὐχὶ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, πολὺ εὐφυῆς καὶ μαρορρωμένος, ἔχον λεπτά, δραστηριότητα ἐκφράζοντα χαρκτηριστικὰ τοῦ προσώπου, ἐνεφορεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τιμῆς καὶ καθήκοντος μέχρι φανατισμοῦ. Οἱ στρατιῶταί του ἦσαν ἀντάξιοι τοῦ ἡγήτορός των. Ἐκεῖνοι, Βρανδενβούργοι καὶ Μαγδεβούργοι, δὲν ἦσαν μὲν γίγαντες τὸ ἀνάστημα, ὅπως οἱ Πομεραννοὶ καὶ Γουεστφάλοι, ἀλλ' ἐν τῇ εὐπειθείᾳ, ἐπιδειξιότητι καὶ προθυμίᾳ των

ἀνυψώθησαν τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν πολεμικοῦ ἡρώτισμοῦ. Ἀπὸ τῆς δευτέρας ὥρας τῆς πρωίας ἦσαν καθ' ὁδόν, ἀπὸ δὲ τῆς ὀγδόης ἐμάχοντο, ἔχοντες 14 τάγματα κατὰ 43, καὶ ἐν ἐκάστη διακοπῇ τῆς πάλης ἐδεκατίζοντο ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ κανονιοβολισμοῦ. Ὁ Φράνσεκ, διαβλέπων ὀρθῶς, ὅτι ὁ Πρίγκιψ Φρειδερίκος Κάρολος δὲν ἦτον εἰς θέσιν νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ, εἶχεν ἐξαποστείλει ἀμέσως μετὰ τοὺς πρώτους τουρκεισμούς ἀξιωματικῶν πρὸς τὴν πρωτοπορεῖαν τοῦ Σώματος τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς, ζητῶν τὴν ἐπιβοήθειάν της. Ἡ πρώτη ἀπάντησις ἦτο, ὅτι δὲν εἶχον εἰσέτι διαταγὴν νὰ ἐκκινήσωνται, ἀλλ' ὁ δεύτερος ἀγγελοφόρος ἔφερε περὶ τὴν ἐνδεκάτην τὴν εἰδήσιν, ὅτι ἡ Βασιλικὴ Φρουρὰ ἐπροχώρει ἤδη πρὸς τὴν βροντὴν τῶν τηλεβόλων. Τὸ ἄγγελμα: « Ἐρχεται ὁ Διάδοχος! » διεδίδετο καθ' ὅλας τὰς τάξεις, ἐμφυγοῦν καὶ ζωογονοῦν τὸ θάρρος τῶν πολεμιστῶν, ἀλλὰ παρήλθον εἰσέτι πολλὰ βραβεῖα ὥρα, πρὶν ἡ ἀγγελία αὕτη πραγματοποιηθῇ, καὶ πάντοτε ἰσχυρότερον ὁ ἐχθρὸς ἐπέτεινεν ὅλην τὴν ὑπέροχον δυνάμιν του, ἵνα ἐκδιώξῃ τὴν μικρὰν δρᾶκ τῶν Πρώσων ἐκ τῆς τελευταίας ἀκόμῃ ἄκρας τοῦ δι' αἵματος ποτισμένου δάσους. Τότε ὁ Φράνσεκ ἀνεφώνησε πρὸς τοὺς στρατιώτας του:

« Παιδιά, ἐδῶ πρέπει νὰ μείνωμεν ἢ ν' ἀποθάνωμεν! » Ἀπήντησαν εἰς αὐτὸν διὰ ζωηρᾶς φωνῆς: « Ἐνοια σου, Ἐξοχότατε, ἐδῶ θὰ μείνωμεν ἢ θ' ἀποθάνωμεν! » Τούτο καὶ συνέβη. Καθ' ὁμάδας πυρὰ, ἀκροβολισμοί, βραχεῖαι ἀντιθέσεις ἐν ταχείᾳ μεταλλαγῇ ἀπέκρουσαν τὴν ἐχθρικὴν προσβολήν, ἀλλ' ὅμως ἐκάστην στιγμὴν ἤλαττοῦτο μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ ἐλπίς πρὸς καλὴν ἐκβασιν. Τέλος πάντων περὶ τὴν δωδεκάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν καὶ προσβολαὶ τοῦ ἀντιπάλου ἤρξαντο γινόμεναι ἀσθενέστεραι· εἰσώπησεν ἡ βροντὴ τῶν τηλεβόλων, ἔγεινε δὲ ἄρατῃ ἡ κίνησις τῶν ἐχθρικών ταγμάτων πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ἦδη ἀντῆγει ἡ βοή: « Ἐρχεται ὁ Διάδοχος, ἔφθασεν ὁ Διάδοχος! » Συλλέγοντες τὴν τελευταίαν δυνάμιν, οἱ θαρραλέοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ὄθων ἐμπρὸς πρὸς καταδιώξιν. Ἐφθασαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τοῦ δάσους καὶ ἤθελον νὰ ἠρμώσωσι περαιτέρω ἐπὶ πρὸς τὰ πρόσω, ὅπως καταλάβωσι τὸ Μάσλοβετ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔλαμπον εἰς τὰ ὄμματά των καὶ περικεραλαῖα τῆς Πρωσικῆς Φρουρᾶς. Ἐσώθησαν καὶ εἶχον ἄρει τὴν νίκην.

Εἰσέτι δὲν ἐγνώριζον οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἄνδρες

τὸ μέγεθος τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς εἶχον παρᾶσαι πρὸς τὴν ἐπιτυχὴ ἐκβασιν τῆς μάχης καὶ ὀλοκλήρου τῆς ἐκστρατείας διὰ τῶν μεγάλων θυσιῶν των· (ἀπώλεσαν 2000 καὶ ἀπέκεινα ἀνδρῶν ἐκ 14,000). Τὸ ὅτι διετήρησαν τὴν θέσιν των καὶ συνέλαβον κατὰ τῆς τριπλασίας δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ 2,000 αἰχμαλώτων καὶ οὐκ ὀλίγας σημαίας, τοῦτο ἦτο μόνον τὸ μικρότερον μέρος τοῦ κατορθώματος. Τὸ κυριώτερον ἦτο, ὅτι εἶχον ἐπισύρει πρὸς ἑαυτοὺς τὰ δύο αὐστριακὰ Σώματα, ἅτινα κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ Βένεδεκ ἐμελλον νὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἄμυναν κατὰ τοῦ διαδόχου καὶ ὅτι κατέστησαν αὐτὰ ἀνίκανα σχεδὸν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς μάχης, δι' οὗ ἔγεινε δυνατὸν εἰς τὸν Διάδοχον νὰ ἐπενέγκῃ τὸ καίριον κτύπημα εἰς τὸν ἐχθρικὸν στρατόν. Τὸ αὐστριακὸν Ἐπιτελεῖον γράφει περὶ τούτου: « Ἐκ τῶν 59 ταγμάτων, ἅτινα τὴν ἡμέραν τῆς μάχης ἀπετέλουν τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ, 49 ἴσταντο συννηωμένα περὶ τὸ Μάσλοβετ καὶ Ὁρσένοβες. Ἐκ τούτων 13 τάγματα μόνον ἦσαν ἀκέραια εἰσέτι· ἄλλα 8, καίτοι ἐξησθενημένα, εἶχον συναθροισθῆ ἐκ νέου καὶ ἦσαν πάλιν διαθέσιμα· ἐκ τῶν ἐπιλοιπῶν 38 ταγμάτων τινὰ εὐρίσκοντο τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὴν μάχην, ἄλλα δὲ εἶχον ἐξασθενηθεῖ τοιοῦτοτρόπως διὰ τῶν προτέρων ἀγώνων, ὥστε οὐδὲως σχεδὸν ἠδύνατό τις νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῶν. 49 τάγματα εἶχον τὸ μέτωπον πρὸς δυσμάς, ἀπέμεινον λοιπὸν πρὸς φρούρησιν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς πλάτος 3)4 γεωγ. μιλίου ἐχοῦσης ἐκτάσεως χώρας μεταξὺ τοῦ Ὁρσένοβες καὶ τῆς Τροτίνης ἐν συνόλῳ 9 τάγματα μόνον, ἐκεῖνα δηλαδή, ἅτινα ὁ Κόμης Θούν εἶχεν ἀφῆσει τὴν πρωίαν πρὸς φρούρησιν τῆς Τροτίνης. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τῆς χώρας ταύτης ἔφερον οἱ ἀπὸ βορρᾶ κατερχόμενοι δρόμοι εἰσβολῆς πρὸς τὰ νότια τοῦ στρατοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ἠνοίγετο τῶντι ἡ εὐρύτερη διὰ τὴν εἰσχώρησιν τοῦ Διαδόχου διάβασις.

— Ἡ πρώτη ἐρώτησις, ἣτις ἐπιβάλλεται ἐνταῦθα, εἶνε ἡ ἐξῆς: Δὲν ἔπραξε τίποτε λοιπὸν πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ ὁ Βένεδεκ, εἰς τὸν ὅποιον ἀδύνατον ἦτο νὰ μὲν ἀποκεκορμμένα ἢ ἀπειθῆς διαγωγή τῶν σωματάρχων του;

— Ἡ ἀπάντησις εἶνε ἀπλουστάτη. Ὁ Βένεδεκ εἶχε φθάσει περὶ τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν εἰς τὸ ὄψωμα τοῦ Λίπα, μετέβη δὲ κατόπιν εἰς τὸ Λαγγενγρόφ, ἐνῶ ὀλίγον ὕστερον ὁ διοικητὴς τοῦ Μηχανικοῦ, Συνταγματάρχης Πίδολ, προσεκάλπησεν ἐν ἄκρᾳ σπουδῆ καὶ ἐκόμισεν εἰς τὸ Λίπα τὸ ἄγγελμα περὶ τῆς ἀνυποτάκτου συμπεριφορᾶς τοῦ 2. καὶ 4. Σώματος. Ἐνεκα τῆς ἀπομακρύνσεως ταύτης τοῦ Βένεδεκ εἶχεν ἐπέλθει σχεδὸν ἡ δεκάτη ὥρα, πρὶν ἡ μάχη οὕτως τὴν σπουδαίαν εἰδησιν. Πάραυτα ἐστειλε διαταγὴν εἰς τὸ Μάσλοβετ νὰ διακόψωσιν ἀμέσως τὴν ἀρξαμένην κίνησιν

καὶ νὰ ὀπισθοπορήσωσι πρὸς τοὺς λόφους τοῦ Νέδιελιστ. Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν Μολλινάρον, ὅτε οἱ Παικ καὶ Φλάισχακερ ἐμάχοντο ἤδη ἐντὸς τοῦ δάσους· ἐκεῖνος δὲ ἀπεράνην, ὅτι εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ διακόψῃ τόσον ταχέως τὴν ἐντελῶς νικηφόρον μάχην, ἐκ τῆς ὁποίας ἤλπιζε τὰ μεγαλύτερα ἀποτελέσματα. Πρὸς στιγμὴν ὁ Βένεδεκ ἐσκέφθη νὰ ἐξαποστείλῃ τὸ 6. Σῶμα ἐκ τῆς ἐφεδρείας καὶ νὰ τὸ τοποθετήσῃ παρὰ τὸ Νέδιελιστ· ταχέως ὅμως παρήτησε πάλιν αὐτὴν τὴν ἰδέαν, πιθανῶς, διότι διελογίζετο, ὅτι ἡ μεγάλη προεμελετημένη ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου θὰ ἦτο μετ' ὀλίγον ἐκτελέσιμος καὶ ὅτι ὁ Μολλινάρος καὶ ὁ Θούν, ἀφοῦ νικήσωσι τὸν Φράνσεκ, θὰ ἐγίνοντο διττῶς φιλόδοξοι καὶ θαρραλέοι ἀντίπαλοι τοῦ Διαδόχου. Ἦδη ὅμως, ὅπως εἶδομεν, συνέβη τὸ ἀντίθετον. Ἀφοῦ τὸ 4. Σῶμα ἠττημένον κατὰ κράτος καὶ διεσπαρμένον, ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ δάσους, οὐχὶ μόνον ὁ Μολλινάρος δὲν ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν τοῦ στρατηλάτου του, ἀλλὰ παρεκίνησεν ἀκόμη καὶ τὸν Κόμητα Θούν νὰ περιπλέξῃ καὶ τὸ 2. Σῶμα εἰς τὴν αὐτὴν ἀπεισίαν πάλην. Συγχρόνως ὁ Βένεδεκ ἔλαβε τηλεγράφημα ἐκ Ζίσεφστατ, ἀναγγέλλον τὴν προέλασιν μεγάλου πρωσικοῦ σώματος καὶ ἐπεμψεν ἀμέσως νέαν καὶ ἐντονωτέραν διαταγὴν εἰς τοὺς δύο σκληροτραχήλους στρατηγούς, ἵνα ὑποχωρήσωσι κατὰ τὸ Νέδιελιστ. Ἄλλ' οὕτε κὴν τότε ἠθέλησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου των. Αὐτὸς οὗτος ὁ Μολλινάρος μετέβη καλπάζων εἰς τὸ Λίπα καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸν Βένεδεκ, ὅπως ἐκθέσῃ εἰς αὐτὸν προσωπικῶς τὸ ὠραῖον στρατηγικὸν σχέδιόν του, πράξις, ἡ ὁποία ἦτο τόσῳ μᾶλλον ἀδικαιολόγητος, ὅσω ἡ τὴν νίκην ὑποσχόμενη περιγραφή του, ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν Βένεδεκ τὴν ἐσφαλμένην ἰδέαν, ὅτι τὰ δύο ἐκεῖνα Σώματα εὐρίσκοντο εἰς λαμπρὰν κατάστασιν. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπέπεμψε τὸν αὐτογνώμονα στρατηγὸν μετὰ σφοδρὰν ἐπίπληξιν, διότι ὁ προβολισμὸς τοῦ Διαδόχου ἀντήχει ἤδη ἐκ τῶν πρὸς βορρᾶν ὄψωμάτων. Καὶ ὁ Μολλινάρος ὡσαύτως εὐρήκεν, ἅμα ἐπιστρέψας εἰς τὰς ταξιαρχίας του, ὅτι ἡ θέσις τῶν πραγμάτων εἶχε καταστῆ ἐν τῷ μεταξύ λίαν ἀκροσφαλῆς διὰ τὸν Κόμητα Θούν καὶ ὅτι ἡ κατὰ τὸ Νέδιελιστ ὀπισθοπορεῖα τοῦ 2. Σώματος εἶχεν ἀρχίσει ἤδη. Ἐκὼν ἄκων ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἀσολογήσῃ. Ἐν πρώτοις ὤρειλον ν' ἀποτίσωσι τὸ λάθος του τὰ ταλαίπωρα στρατεύματα, τὰ ὁποῖα μίαν ὥραν πρότερον ἤθελον φθάσει ἄνευ δυσκολίας εἰς τὸν Νέδιελιστ, ἅτινα ὅμως ἔπρεπε νῦν νὰ ὑποστῶσι πάντοτε «δαινότερον τὴν δρᾶσιν τοῦ νέου ἀντιπάλου κατὰ τῆς βορείου πλευρᾶς των.

— Δύναται τις νὰ διαμνησθητῆσθαι ἂν ὁ Βένεδεκ, ἀφοῦ οἱ διοικηταὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος, τοῦ

στρατού ανέτρεψαν τὸ σχέδιον τῆς μάχης του, ἐνέ-
ργησαν ὀρθῶς καὶ ἐπραξάν ἀρκούντως ταχέως τὸ
αναγκαστικὸν πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ. Ἄλλ'
ἀναντίρρητον φαίνεται, ὅτι ἡ εὐθὺνη διὰ τὴν
ἤτταν δὲν ἐπιβαρύνει πρωτίστως αὐτὴν, ἀλλὰ
τοὺς στρατηγούς ἐκείνους, οἵτινες ἀκριβῶς ἐν τῷ
κρίσιμῳ σημείῳ κατέστρεψαν τὴν στρατηγικὴν
τοῦ ἀνωτάτου ἀρχηγοῦ διὰ τῆς ἀστόχου αὐτο-
βουλίας των. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα,
ἤδη ἐπέσκηψαν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ Βένεδεκ
ἡ τιμωρία κατὰ τρόπον ἐξολοθρευτικόν.

[Ἐπειτὰ συνέχεια]

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Ο «ΘΕΡΜΙΔΩΡ» ΤΟΥ ΣΑΡΔΟΥ

Μέγαν θόρυβον ἐπροκάλεσεν ἐν Πιερσίσις ὁ «Θερ-
μιδῶρ», νέον δρᾶμα τοῦ Σαρδοῦ τετραπράκτων ἀνα-

B. Σαρδοῦ.

βιβάσθην τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς Γαλλικῆς
Κοιμωδίας τὴν προπαραλήθουσάν ἐβδομάδα. Ἡ ὑπό-
θεσις τοῦ ἔργου ἐκτυλίσσεται ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπα-
ναστάσεως κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Τρομοκρατίας. Αἱ
πολιτικαὶ λοιπὸν ἰδέαι, ἅς τὸ ἔργον ἀφθόνως περι-
κλείει, ἐξηρέθισάν τινος ἐκ τῶν θεατῶν. Κατὰ τὴν
δευτέραν τοῦ δράματος παράστασιν μεγάλαι συνέδη-
σαν ἐν τῷ θεάτρῳ ταρχαί, καὶ ἡ γαλλικὴ κυβέρ-
νησις ἀπηγόρευσε τὴν ἐκ νέου ἀναδείξασιν τοῦ ἔργου
ἐπὶ σκηνῆς.

Ὡς ἔργον τέχνης, ὁ «Θερμιδῶρ» κρίνεται με-
τριώτατον, ἀλλὰ περιέχει σκηνὰς μεγάλῃς δραμα-
τικῆς δυναμείας, ἀληθοῦς τραγικοῦ μεγαλείου, καί-

νοφανεῖς ὄλους καὶ πληρούσας ἀρρήτου ἀγωνίας τὴν
ψυχὴν τοῦ θεατοῦ. Τινὲς ἰδίως τῶν σκηνῶν τῆς δευ-
τέρας καὶ τρίτης πράξεως κρίνονται ὡς αἱ περιπα-
θέστεραι καὶ πρωτοτυπότεραι τῶν ὅσας ὁ Σαρδοῦ
ἔχει ἕως τώρα γράψῃ. Ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἀπλουστάτη:
Ὁ Μαρσιάλ, Οὐγων καὶ ὁ Λαδουσιέρ, τὰ δύο κύρια
τοῦ ἔργου πρόσωπα, προσπαθοῦσι νὰ διασώσωσι τὴν
Φαβιανὴν Λεκουλτέ, μνηστὴν τοῦ πρώτου, ἣν τὸ
ἐπαναστατικὸν δικαστήριον κατεδίκασεν εἰς θάνατον.
Ἄλλ' αἱ προσπάθειαι τῶν ἀπέδησαν εἰς μάτην. Καὶ
ἐν ᾧ ἡ Φαβιανὴ ἀπάγεται εἰς τὸ ἱερῶμα, πειράται
ὁ Μαρσιάλ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν φυλάκων καὶ πίπτει
νεκρὸς ὑπὸ τὴν σφαῖραν χροροφύλακος.

ΤΑ ΑΝΘΗ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ:

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς παρακμῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ
κράτους, ἡ χρῆσις τῶν ἀνθῶν δὲν εἶχε φθάσει εἰς
τὸ σημεῖον, εἰς ὃ ἔφθασεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.
Παντοῦ καὶ εἰς τὸν παλαιὸν καὶ εἰς τὸν νέον κόσμον
ἡ αὐτὴ ἐπικρατεῖ σπογγὴ πρὸς τὰ ἀνθη. Εἰς τὰς Ἰν-
νομένας Πολιτείας γίνεται σπατάλη ἀνθῶν ὡς εἰς
οὐδεμίαν ἄλλην χώραν. Εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τὰ ἀνα-
γνωστήρια, εἰς τὴν ἐκκλησίαν (διὰ βαπτίσεις, γάμους
ἢ θανάτους) καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους γί-
νεται χρῆσις τῶν σπανιωτέρων ἀνθῶν. Οἱ πλούσιοι
Ἀμερικανοὶ ἐπισκέπτονται τὰ φυτοκομεῖα τῆς Εὐρώ-
πης καὶ ἀγοράζουσι τὰ πολυτιμότερα εἶδη τῶν ἀν-
θῶν ὅπως τὰ φέρουσιν εἰς τοὺς οἴκους των. Οἱ δὲ
μεγάλοι φυτοκόμοι τῆς Εὐρώπης ἔχουσιν ἀντιπρο-
σώπους περιερχομένους τὴν Ἀμερικὴν, διὰ πώσης
δὲ δαπάνης πλουτίζοντες τὰ θερμοκήπια τῆς Ἀγ-
γλίας. Ἄλλ' ἐνῶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὰ ἀνθη εἶνε
μᾶλλον πολυτέλειαι τοῦ πλουσίου, ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ ἔριος
τῶν ἀνθῶν εἶνε γενικὸς καὶ δὲν περιορίζεται εἰς
οὐδεμίαν τάξιν τῆς κοινωνίας. Εἶνε πάθος ἐρριζω-
μένον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους. Πολλῶς τὸ
πάθος τοῦτο μένει ἀδρανὲς ἕνεκα τῶν περιστάσεων,
ἀλλ' ἅμα τὰ μέσα ἢ αἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέψουσιν,
ἀναπτύσσεται μεθ' ὀρμῆς.

Ο ΙΠΠΟΣ ΕΝ ΚΑΙΡῸ ΜΑΧΗΣ

Ἀξιωματικὸς πεπειραμένος γράφων περὶ τοῦ
ἵππου λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἐν καιρῷ μάχης ὁ ἵππος φαίνεται ἐμβαθύνων
εἰς πᾶν ὅ, τι συμβαίνει. Πράττει εὐγενῶς τὸ καθήκον
του. Ἐννοεῖ τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἂν ἦτο ἄνθρωπος.
Ὁ θάνατος δὲν τὸν τρομάζει διόλου, καὶ ἂν φανευθῇ
ὁ σύντροφός του, στρέφεται ὅπως τὸν ἴδῃ μετὰ τινος
εὐχαριστήσεως.

Εἰς τὴν πυροβολοκρίαν του τεμάχιον βολίδος
ἐκτύπησέ ποτε ἵππον καὶ ἔσχισε τὸ κρανίον του εἰς
τρόπον ὥστε τὸ ἐν μέρος ἔμεινεν ἀνοικτὸν. Ὁ ἑλάτης
τὸν ἔλυσε καὶ τὸν ἀρῆκεν ἐλεύθερον. Ἄλλ' ὁ ἵππος
ἔμεινε πλησίον τοῦ πυροβόλου καὶ περιεσκόπει, εἰς
ἐκάστην δὲ βολὴν ἔβλεπε πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἔχθρου,
ὡς ἂν ἤθελε νὰ ἴδῃ τὸ ἀποτελεσμά. Ἐὰν βλέμμα
ἐπιπτε πλησίον του ἔστρεφεν ἡσύχως τὴν κεφαλὴν
του ὅπως ἴδῃ τί συμβαίνει. Ἄμα παρετήρησε τὸν
σύντροφόν του ἐπιστρέφοντα διὰ νὰ φέρῃ πολεμφο-
δίκα ἐπανήλθεν εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἐκάλπαζε παρὰ
τὴν ἡμᾶξαν τῶν πολεμφοδίων. Ὁ ἀξιωματικὸς
τὸν ἀπώθησε κατὰ μέρος καὶ ἀν' αὐτοῦ ἔξευξεν
ἄλλον. Ὁ πληγωμένος ἵππος προσέβλεψε τότε

θλιβερώς καὶ ἅμα ἐφάνη ἐννοῶν
ὅτι ἤτο ἵππότης ἀχρηστος, ἔπεσε
κατὰ γῆς καὶ ἀπέθανεν. Ὁ ἀξι-
ωματικὸς μετὰ πεποιθήσεως ἔ-
λεγεν ὅτι ὁ ἵππος αὐτὸς ἀπέ-
θανεν ἐκ λύπης.

ΑΙ ΕΝΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΦΘΙΣΕΩΣ

Ἡ περιφημία λύμης τοῦ
Κώχ δὲν παρέσχεν ἀκόμη τὰ
προσδοκώμενα ἀποτελέσματα,
καὶ ὁ σοφὸς φυσιολόγος Βίρχωβ
ἀπεφάνθη ὡς γνωστὸν ὅτι πρέ-
πει ἡ χρῆσις τῆς νὰ ἐμποδισθῇ
ὡς δηλητηρίου ἐκ τῶν δριμυτέ-
ρων. Τὸ πρᾶγμα ὁμῶς ἐξήγα-
γεν εἰς φῶς παρόμοια πειράμα-
τα χρονολογούμενα ἀπὸ δύο καὶ
τριῶν ἐτῶν.

Καὶ πράγματι, ἄλλοι ἐπίσης
ἱατροὶ πλὴν τοῦ Κώχ εἶχον
σκεπθῆ περὶ τῆς δι' ἐνέσεων
θεραπείας τῆς φθίσεως. Οἱ Γάλ-
λοι ἱατροὶ Ἑρικούρ καὶ Ρισὲ
κατέδειξαν τὴν ἐπιρροήν, ἣν ἐξα-
σκεῖ ἐπὶ τῆς πορείας τῆς φθίσεως
τὸ αἷμα ζῶου ἀνεπηρεάστου ὑπὸ
τῆς νόσου. Ἐκάρων δὲ καὶ σει-
ρὰν πειραμάτων, ἦτοι ἐνέσεις
δι' αἵματος κυνός, καὶ ἐξήγαγον
τὸ πόρισμα ὅτι δι' αὐτῶν τῶν
ἐνέσεων παρῆγεται σωτήριον
ἀποτέλεσμα, ἢ στασιμότης τῆς
νόσου. Ἀπαιτεῖται ὁμῶς ἡ με-
τέγγισις μεγάλῃς ποσότητος
αἵματος, καὶ ἐδῶ ἀπαντάται ἡ
δυσκολία.

Τελευταῖον οἱ κ.κ. Βερτέν
καὶ Πίχ, Γάλλοι καὶ αὐτοί, ἐπα-
νελάθον τὰ αὐτὰ πειράματα ἀν-
τικαταστήσαντες τὸ αἷμα τοῦ
κυνός διὰ τοῦ τῆς αἰγός. Τὰ
ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν θαυμα-
σικα, καὶ τὸ αἷμα τῆς αἰγός ἀπέ-
δείχθη πολὺ μᾶλλον σωτήριον
τοῦ πρώτου. Ὅλων ὁμῶς τῶν
θεραπευτικῶν συστημάτων τὰ
εὐάρεστα συμπτώματα φθάνουσι
μέχρι τινὸς ἔριου μόνον, καὶ ἐκ
τῶν δοκιμῶν αὐτῶν ἀδηλον πότε
θὰ προκύψῃ τελεία ἢ σωτήριος
ἀνακάλυψις, εἰς ἣν ὁ κόσμος ὅλος
ἔχει τὸ βλέμμα του ἐστραχημέ-
νον.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΙ ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΟΙ

Οἱ καθολικοὶ ἱεράρχαι τῆς
Αὐστρίας εἶνε βεβαίως ἐκ τῶν
μᾶλλον ζήλευτῶν θρητῶν, διότι
ἐνθ' ἅρ' ἑνὸς ἐξασφαλίζουσι διὰ
τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν ἐπαγγέλματος
τὴν αἰώνιον ζωὴν, ἅρ' ἑτέρου
ἀπολαύσουσι τῶν ἐγχωσμίῶν ἐν

ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΙ
Εἰκὼν Πρώτη

πάση ἀνέσει ὡς μαρτυρεῖ ἡ μικρὰ αὕτη σημεῖωσις περὶ τῶν εἰσοδημάτων ἐκάστου:

Ὁ καρδινάλιος Σιμόν, ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Γρῶν καὶ προϊστάμενος τοῦ κλήρου τῆς Οὐγγαρίας ἔχει ἐτήσιον εἰσόδημα 2 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Πράγας εἰσπράττει 1,750,000 φράγκων.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ἐρλάου 1,375,000 φράγκων καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ὀλμύτζ 1,250,000 φράγκων.

ΚΑΛΟΥΤΥΧΟΣ ΠΑΤΗΡ

Εἷς ἐργάτης ἐν Βαλταρμόντ τῆς Ὀλλανδίας καλούμενος Γέρβραντ Δρέντ—τὸ ὄνομά του πρέπει ν' ἀπαθανατισθῆ— ἐνέγραψεν εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία κατ' αὐτὰς τὸ 29ον τέκνον του. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει τώρα ἡλικίαν 65 ἐτῶν καὶ ἡ σύζυγος του 45. Δὲν εἶνε ὅμως ἡ πρώτη αὐτῆ, ἀλλ' ἡ τρίτη. Ἐκ τῆς πρώτης ἀπέκτησεν 7 τέκνα, ἐκ τῆς δευτέρας 9 καὶ ἐκ τῆς τρίτης 13—πρὸς τὸ παρὸν.

Η ΦΙΛΟΧΡΗΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΝΛΕΥ

Ἐποῦ ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ πρακτικότης ἔχει τὰ ὄριά της:

Ὁ γνωστὸς Οὐγγρος συγγραφεὺς καὶ περιηγητῆς Βαμπερὺ ἐπανελθὼν ἐσχάτως ἐξ Ἀγγλίας ἀφηγήθη ἐνώπιον ἐκλεκτῆς ἀμηγύρευσις μίαν συνέντευξίν του μετὰ τοῦ διασήμου ἐξερευνητοῦ.

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀκρατῶν φίλοι τοῦ Βαμπερὺ ἐνθουσιασθέντες ἐκ τῶν λόγων του τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοῖς προμηθεύσῃ φωτογραφίας τοῦ Στάνλεϋ ὑπογεγραμμένας ὑπ' αὐτοῦ.

Οὗτος συγκατένευσε καὶ συλλέξας φωτογραφίας τινὰς ἔστειλεν αὐτὰς πρὸς τὸν Στάνλεϋ παρακαλῶν νὰ τὰς υπογράψῃ.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας λαμβάνει ἀπάντησιν, ὅχι παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ γραμματέως του, ἔχουσαν ὡς ἐξῆς: «Φίλε Κύριε. Κατ' ἐντολήν του προϊσταμένου μου σὰς καθιστῶ γνωστὸν, ὅτι δὲν δίδει οὗτος αὐτόγραφόν του οὔτε εἰς τὴν μητέρα του ἐπὶ πληρωμῇ μικροτέρᾳ τῶν 10 λιρῶν.»

Η ΧΕΙΡ ΤΩΝ ΧΟΕΝΖΟΛΛΕΡΝ

Ὅτε ὁ νῦν Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἦτο ἀκόμη βρέφος ὀκτώ μηνῶν, ἐπιτροπὴ ἐκ πολιτῶν τοῦ Βερολίνου παρουσιάσθη εἰς τὸν τότε διάδοχον Φρειδερίκον, ὅπως ἐμιλήσῃ περὶ ἀγαθοεργῶν τινος ἰδρύματος.

Ὁ Φρειδερίκος, ἀφοῦ συνδιελέχθη περὶ τοῦ θέματος μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ μελιχιδότητος, καὶ ἐνῶ τούτῳ ἀπεχειρέτιζε, λέγει μειδιδῶν:

—Θέλετε νὰ ἰδῆτε τώρα καὶ τὸ παιδί μου;

Οἱ πολῖται ἀπεδέχθησαν προθύμως τὴν τοιαύτην ἐνδειξὴν εὐμενείας, καὶ ἐπὶ τῇ διαταγῇ τοῦ πρίγκιπος ἀνεφανίσθη ἡ τροφὴ κρατοῦσα ἐν τῇ ἀγκάλῃ τοῦ βρέφους.

Τὸ παιδίον ἠπλώσε τὴν μικρὰν χεῖρα πρὸς τὴν χρυσῆν ἀλυσιν ἑνὸς τῶν πολιτῶν. οὗτος δὲ ἐκβάλλων ἐκ τοῦ θυλακίου τὸ ὰρολόγιόν του ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν μικρὸν ἡγεμονίδην. Ἄλλ' ὁ Γουλιέλμος, ἀφοῦ μίαν φορὰν τὸ ἐσπρίξεν, ἤρνετο πλέον νὰ τὸ ἀρίσθ.

Τότε παρεμβὰς ὁ Φρειδερίκος ἀπέσπασε τὸ ὰρολόγιον ἀπὸ τῆν χεῖρα τοῦ μικροῦ καὶ εἶπε μειδιδῶν:

—Βλέπετε; Ὅ,τι ἕνας Χοενζόλλερν πιᾶσθ μίαν φορὰ εἰς τὸ χεῖρι του δὲν τὸ δίδει πλέον ὀπίσω!

Η ΡΑΠΤΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ ΤΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ

Ἐνθυμεῖσθε βεβαίως τὴν σκηνὴν τοῦ Φάουστ, καθ' ἣν ἡ Μαργαρίτα γυρίζει τὴν ἀνέμην τῆς καὶ τραγουδεῖ τὸ ᾠσμα τοῦ βασιλέως τῆς Θουλήης. Αὐτὴν τὴν ἀνέμην εἰς ἐν Ἀμερικανικὸν θέατρον ἀντικατέστησαν . . . διὰ μηχανῆς τῆς ραπτικῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας προβάλλουν εὐδιάκριτοι οἱ τίτλοι τοῦ ἔργασταίου εἰς ὃ κατεσκευάσθη. Καὶ δὲν εἶνε μόνον αὐτό. Τὸ θεατρικὸν πρόγραμμα, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν συστάσεων, διαβεδαίει ὅτι τὸ ἀκρατῆριον οὐδὲ ἔχον θ' ἀπολέσθῃ ἐκ τοῦ ὠραίου ᾠσματος διότι ἡ ἐν λόγῳ μηχανὴ δὲν κάμνει τὸν παρκαμικρὸν θόρυβον.

Ο ΤΑΦΟΣ ΜΙΑΣ ΡΩΜΑΙΑΣ

Ἡ Ῥώμη δὲν παύει παρέχουσα συνεχεῖς ἐκπλήξεις εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους. Εἰς τοὺς ἀνασκαπτομένους ἀρχαίους κήπους τοῦ Δομιτιανοῦ ἐγένετο ἀνακάλυψις περιεργωτάτη, ἡ ἀνεύρεσις δύο σαρκοσφάγων, ὧν ἡ ἐκαὶ ὑπαρξίς εἶνε ὄντως παράδοξος. Ὁ ἕτερος τῶν σαρκοσφάγων εἶνε μεγάλου ἐνδιαφέροντος καὶ ἀνήκει εἰς γυναῖκα. Ἐν ἀνάγλωρον τὴν παριστᾶ ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῆς νεκρικῆς τῆς κλίνης μετὰ τὴν κεφαλὴν κλίνουσαν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου. Ὅταν ἤγειραν τὸ σκέπασμα, ἡ λάρναξ εὐρέθη πλήρης ὑγροῦ διαχυοῦς διὰ μέσου τοῦ ὁποίου διακρίνεται τὸ πτώμα ὄλον καὶ ἡ κεφαλὴ, φέρουσα μακροῦς καὶ ὠραίους πλοκάμους. Πλήθος ἀπειρον μετέδῃ ἴνα ἴδῃ τὴν νεκράν.

Παρὰ τὴν κεφαλὴν ἀνευρέθη κοῦκλα ἐκ δρυὸς 30 ἑκατοστομέτρων, ἧτις εἶνε ἔργον τέχνης. Ἀνευρέθη ἐπίσης καὶ μύρτινος στέφανος κάλλιστα διατηρούμενος, ὁ νομιστικὸς τῆς βεβαίως. Μεταξὺ τῶν πολλῶν δακτυλίων οὗς ἔφερεν ἡ γυνή, ἐκρέματο ἀπὸ ἑνὸς τούτων ὄνυξ φέρων τὴν λέξιν *Φίλιππος*, τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου ἴσως. Πολλὰ ἐπίσης ἄλλα κοσμημᾶτα μετὰ ποικίλας παραστάσεις ἐπ' αὐτῶν κεχαρμημένας ἀνεκαλύφθησαν ἐντὸς τῆς λάρνακος.

Ὁ τάφος αὐτὸς μετὰ τὰ περιεχόμενά του κατετέθη εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου.

ΕΙΝΕ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΝ

—Σεῦρθε γιατί οἱ στρατιωτικοὶ μουσικοὶ δὲν ἔχουν ὄπλα;

—Ὅχι!

—Τότε εἰς ἕνος χαμένος.

—Γιατί δὲν ἔχουν λοιπόν;

—Γιατί εἶνε ἐπικίνδυνον νὰ παῖξῃ κανεὶς . . . μετὰ ὄπλα.

Τὸ φρούριον τῶν δημίων ἐν Ναυπλίῳ.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

Ἔπεθ δὲ οὐδὲν οἶδμεν· ἐν βοῦθ γὰρ ἡ ἀληθεῖα.
(Τίποτε δὲν γνωρίζουμε σωστά· κρυμμέν' ἡ ἀλήθεια!)
Δημόκριτος

Ἀλήθεια, δῖ'α τῶν σοφῶν παντοτεινὴ, γιὰ σένα
Τὰ πλῆθη δὲν ταράζονται καὶ ζοῦνε ξεγνοιασιμένα
Καὶ λίγοι βγάδουν μιὰ φωνὴ λαχτάρας:—Φανερώσου,
Ἀνέβα ἀπὸ τὰ Τάρταρα, κατέβα ἀπὸ τ' ἀστέρια,
Ἀλήθεια, ἰδές! γονατιστοὶ σοῦ ἀπλοῦνουμε τὰ χέρια,
Δὲν ἔχομε' ἄλλον πιὸ βαθύ καῦμόν ἀπ' τὸν καῦμό σου.

Μᾶς φαίνεται πῶς ἄλλοτε σὲ ξεχασμένη χώρα
Καθάρια σ' ἀντικρούσαμε, σ' ἐγγίσαμε, καὶ τώρα
Γιὰ σὲ γυρνῶντας ψάχνουμε 'ε τοῦ κόσμου τὸ σκοτάδι
Παρόμοια μετὰ τὴ Δύμητρα, τὴ θεϊκὴ μητέρα,
Ποῦ μαυροφόρα ἔτρεχ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ νύχτα καὶ μέρα
Κ' ἐγύρευε τὴν κόρη τῆς κλειμένη ἀπὸ τὸν Ἄδην.

Καὶ πάντα ἐλπίζουμε 'ε ἐσὲ πῶς θὰ μᾶς βγάλῃ ὁ δρόμος
Καμιά φορὰ μᾶς ἔρχεται πῶς εἶσ' ἐμπρὸς μας. Ὅμως
Ὅλα τὰ μάτια κι' ἂν θωροῦν, ὅλα δὲν βλέπουν ἴσια
Καὶ τόσον εἶσαι ἀχνόπλαστι, τέτοια σὲ κρύβει σκέπη,
Ὅποῦ θαμπώνεται κανεὶς καὶ βλέπει καὶ δὲν βλέπει
Ἐστὸ πρόσωπό σου τ' ἀγγιχτο τὴν ἐμμορφιὰ περίσσια.

Ἐσὺ δὲν εἶσαι τ' ἀγαλμα ποῦ τοῦ τεχνίτ' ἡ χάρι
Τὸ σκάλισε χεροπιαστὸ σὲ παριανὸ λιθάρι,
Κάλλιο εἶσ' ἐσὺ τὸ σύννεφο ποῦ τὸ κυτταεὶ τὸ μάτι
Ἐστοῦ ἡλίου τὸ βασίλειμα χίλιας θωραίς ν' ἀλλάξῃ,
Κ' εἶν' ἀπὸ ρόδο, μάλαγμα καὶ γιοῦλι καὶ τοπάζι,
Κ' εἶν' ἄγγελος καὶ δράκοντας καὶ δέντρο καὶ παλάτι.

Ὅ,τι κι' ἂν εἶσαι, ὁ πόνος σου μᾶς καίει καὶ μᾶς παιδεύει. . .
Μὴν εἶσαι τ' ἄστρο τ' ἄφταστο ποῦ ἀκόμα ταξιδεύει
Κ' ἀκόμα δὲν κατέβηκεν ἐδῶ 'ε τὴ γῆ τὸ φῶς του;
Ὁ μαῦρος ἄνθρωπος τραλλιά, χωρὶς νὰ σὲ γνωρίζῃ,
Σὲ θέλει, καὶ μετὰ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια σ' ἀντικρούζει
Κι' ὅμοια σὲ πλάττει μετὰ τὸ νοῦ κι' ὅμοια σὲ φέρνει ἐμπρὸς του.

Ὁ Ἀρχιμύδης σὲ ζητᾶ 'ε τοὺς κύκλους του, ὁ Σωκράτης
Ἐκούει σὲ μιὰ κρυφὴ φωνή, σὲ βρῖσκει ὁ Σπαστιάτης
Ὅταν χυμᾶν 'ε τὸν πόλεμο καὶ στέκῃ καὶ πεθαίνῃ.
Σὲ βλέπει ὁ γέρος θλιβερὸ 'ε τοῦ μνήματος τὰ σκότη
Καὶ 'ε τὴν ἀφρόντιστη ζωὴ καὶ 'ε τὴν ἀγάπῃ ἢ νιότη
Κι' ὁ δίκαιος εἰς τὴν ἀρετὴ ποῦ ζῆ συχνὰ κρυμμένη.

Ἀλήθεια, δῖα τῶν σοφῶν, ὄνειρευτὴ παρθένα,
 Ὅπου ποτὲ οἱ στενόμενα δὲν λαχταροῦν γιὰ σένα,
 Κι' ὄνειρο ἂν ἔχουν, δὲν θεωροῦν ἑσένα ἔτ' τὰ ὄνειρά τους,
 Γιὰ μὲνα εἶσαι ἡ Ἐμμορφιά! καὶ μόνη αὐτὴ ποῦ νοιώθω
 Καὶ μόνη αὐτὴ ποῦ κυνηγῶ μ' ἕναν αἰῶνιο πόθο
 Σὲ στίχους αἰθεροπλάστους, νοῦ καὶ καρδιὰ γεμάτους!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΕΙΚΟΝΟΣ

Τὴν ἤκουσα ἀπὸ στόμα γεροντικῶν τὴν ἱστορίαν αὐτὴν καὶ τοῦ γέροντος τὰ χεῖλη εἶναι πιστὰ μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς ἐκλιπούσης νεότητος, ἀνάμνησιν εὐχάριστον, ἠδύνουσαν τὴν ψυχὴν ἐν τῷ γήρατι. Ἠγάπησα πάντοτε τῶν γερόντων τὴν συναισθησὴν. Εὐρίσκω εἰς αὐτὴν ἰδίον τι θέλημα. Νομίζω ὅτι ὁμοιάζει παλαιὸν βιβλίον, εἰς τὰς σελίδας τοῦ ὁποῦ κρύπτονται χίλια πράγματα. Τὸν χειμῶνα, ὅτε ἡ ἡμέρα μᾶς φεύγει ταχέως ὡσεὶ ἀνυπόμονος νὰ γνωρίσῃ νέους κόσμους εἰς τὰ σκότη, τὰ ὅποια φωτίζει, καὶ τὸ ψῆφος καθιστᾷ ἔτι προσφιλεστέραν τὴν ἐν τῷ σκότῳ διαμονὴν, ἔχει τι τόσο εὐχάριστον ἢ φυλλομέτρησης τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς τοῦ γέροντος.

Μοὶ εἶχε προξενήσει τόσο εὐχάριστον ἐντύπωσιν ἡ ἱστορία αὐτή. Ὅτε ἐπέστρεψα εἰς τὸ δωμάτιόν μου, τὴν ἰδίαν νύκτα τῆς ἀρηγήσεως, εὗρον ὡσεὶ δευτέραν ἀπόλαυσιν νὰ τὴν γράψω. Διὰ τοῦτο καὶ εἶναι πιστή. Δὲν ἔχω λησμονήσει τίποτε. Ἦτο εἰσέτι ζωηρὰ ἐξωγραφημένη ἐν τῇ διανοίᾳ μου. Ἀκόμη καὶ αἱ ἐλάχισται παρατηρήσεις τοῦ ἀγαπητοῦ μου κ. Ἰωάννου εὐρίσκονται ἐδῶ γεγραμμέναι. Τὸν ἐπεσκεπτόμην συχνά. Ἐνθυμοῦμαι, ἤμεθα ὅλοι συνηγμένοι γύρω τῆς τραπέζης. Ἐγὼ ἐκαθήμεν πλησίον του.

Ἐφερον τότε τυχαίως τὸ βλέμμα ἐπὶ εἰκόνας ἀνηρτημέναις ἄνωθεν τοῦ ἀνακλίντρου. Πρώτην φερόν τὴν ἔβλεπον. Ἦτο μετρίου μεγέθους καὶ περιβάλλετο ὑπὸ εὐρέος χρυσοῦ πλαισίου. Νεαρὰ μήτηρ, εἰκοσιτετραετής μάλιστα, μὲ ἀνεωγμένον τὸ στήθος, ἀναπάλλον ἐν μέσῳ τῶν πτωχῶν λεπτοτάτου ἰσάσματος, καὶ τὸ μικρὸν τῆς θυγάτριον θηλάζον καὶ τὸ μάλιστα διετὲς μερικάκιον ἡμίγυμον, μὲ μίαν μόνην περικνημίδα εἰς τὴν δεξιὴν πόδα, καταλείπον ἴσως τὴν μικρὰν του κλίνην καὶ πρέχον πρὸς τὴν ματέρα ὅπως εὖρος εἰς τὰ χεῖλη τῆς ἀνεξάντλητον χαρὰν. Ἰδοὺ ὅλη ἡ εἰκὼν. Ἐγὼ εἶμι τὸσον ὠραῖον, τόσο γλυκὸν καὶ ἐπαγωγὸν καὶ συμπαθὲς τὸ μικρὸν αὐτὸ σύμπλεγμα καὶ ἔχετο τόσο χαρμονὴ καὶ ἡδονὴ ἄφατος εἰς τὸ πρόσωπον τῆς εὐτυχῶς ματρὸς!

Ἐπὶ τὸν φωταυγὴ οὐρανὸν τῆς Ἀττικῆς ἡ εἰκὼν αὐτὴ ἤτο οἰονεὶ ἢ ἐν τῷ κόσμῳ ὑψίστη εὐδαιμονία.

— Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ τὴν παρατηρήσω τόσο καιρὸν; Ὅθ' εἶναι ἴσως νέα, ἀνεκράξω μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ηγερόμην ὅπως τὴν θαυμάσω ἐκ τοῦ πλησίον. Ὅλοι μ' ἐμιμήθησαν. Ἐπὶ τὴν τὴν ἔκφρασιν καὶ ζωὴ εἰς τὴν εἰκόνα ἐκείνην, ὥστε ἐμένομεν ἀτενίζοντες αὐτὴν σιωπῆλοι μετ' ἀπολάσεως.

— Ὁραία! Ἀκαμπρά! Ἀμίμητος! Καὶ καθεὶς προσεπάθει νὰ εὕρῃ νέον καὶ ἐκφραστικώτερον ἐπίθετον.

— Ὡ ναί, ὠραία, εἶπεν ὁ κ. Ἰωάννης. Ὁραία ὡς ἡ ψυχὴ τοῦ καλλιτέχου, ὅστις τὴν ἐξωγράφησε. Τὴν ἔχω πρὸ πολλοῦ καὶ τὴν ἐφύλακτον πάντοτε ἐν τῷ μικρῷ μου σπουδαστηρίῳ εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα. Τώρα, τὸν χειμῶνα, διέρχομαι τὴν περισσώτερον καιρὸν ἐδῶ, εἰς αὐτὴ τὸ δωμάτιον, καὶ ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἔχω πάντοτε πλησίον μου. Δὲν θέλω νὰ τὴν ἀποχωρισθῶ. Εἶναι ἀνάμνησις μιᾶς τῶν ὠραιότερων ἡμερῶν τῆς ζωῆς μου. Μὲ καθιστᾷ διττῶς εὐτυχῆ διότι μοὶ ὑπενθυμίζει τὴν φιλίαν ἐνὸς καλλιτέχου καὶ μίαν ἀγαθὴν πράξιν, ἧς ἐγένετο αὐτὴ μόνη αἰτία.

— Ἀλλὰ τίνας εἶναι τὸ ἔργον; Πῶς ὀνομάζεται ὁ τεχνίτης; Ἠρωτήσαμεν ὅλοι ὁμοῦ.

— Ἦτο ξένος ἐδῶ, εἰς τὰς Ἀθήνας. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποία μικρὰ πόλις ἢ χωρίον τῆς Στερεᾶς ἤτο πατρίς του. Εἶχε τελειώσει ἐδῶ τὸ Γυμνάσιον ἄγνωστος, ἄνευ φίλων σχεδὸν καὶ καθ' ὅλον αὐτὸν τὸν χρόνον ἠγάπησε πολὺ τὴν ὠραίαν μὲς πόλιν. Ἐπὶ τὸν γλυκὸν οὐρανὸν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀθανάτων μνημείων τῆς θεῆς ἐλληνικῆς τέχνης ἡ ψυχὴ του ἔττατο εἰς ὀρίζοντα εἰρὴν καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης του ψυχῆς εὗρεν ἐν τῇ ζωγραφικῇ. Ἀλλ' ἀπέθανε νέος, πολὺ νέος, μάλιστα τρικαιονταετής, χωρὶς νὰ προσθάσῃ ν' ἀπαθανάτισῃ τὸ ὄνομά του. Ἐὰν εἶχεν θὰ ἐπληροῦτο δόξης αἰωνίου.

Ἠκούομεν ὅλοι μετὰ προσοχῆς. Ὁ γέρον ἀφιέμενος εἰς τὸν βῆθον τῶν ἀναμνήσεών του ἐξακολούθησεν.

— Ἐκαλεῖτο Νικόλαος. Τὸν ἐγνώρισα ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων ἐπιστροφὴν του εἰς τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ πόλιν, τὰς Ἀθήνας. Μοὶ διηγήθη ὅμως τὴν ἱστορίαν του ἀπ' ἀρχῆς ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀπὸ τῆς ἀφανοῦς αὐτοῦ πατρίδος ὅτε, κάτοχος τοῦ ἀπολυτηρίου τοῦ Γυμνασίου, μὲ ὀλίγα, ὀλίγιστα χρήματα, χωρὶς ἄλλον πόρον, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Εὐρώπην ὅπως σπουδάσῃ τὴν ζωγραφικὴν. Δὲν τὸν ἐπτόησεν ἡ πτωχεία του. Ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῷ, ἂν οὐχὶ τὴν δύναμιν νὰ παύσῃ τὴν δεινὴν πάλην τῆς ζωῆς, ὅμως τὸν ἔρωτα τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς τέχνης. Πᾶν ἄλλο τῷ ἀπήρθεσε. Καὶ ἀνεχώρησε μὲ μόνον σχεδὸν ἐφόδιον τὸν πόθον, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἐπλήρου τὴν ψυχὴν του. Ἐνθυμοῦμαι ὅτε μοὶ περιέγραψε τὰς νύκτας, ἧς διήρχετο ἀγρυπνῶν, ὅπως σπουδάξῃ, καταναλίσκων μὲγα μέρος τῆς ἡμέρας εἰς παραδόσεις τῆς ἐλληνικῆς, ὅπως οὕτω προμηθεύεται τὰ πρὸς διατήρησιν του ἀναγκαῖα εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην πόλιν τῶν Παρισίων. Ἀλλ' εἶχε τὸ τάλαντον τῆς θεῆς τέχνης, ἢ ἐξέλεξεν, εἶχε τὴν συναίσθησιν αὐτοῦ καὶ δὲν ἀπηύδησε. Διήλθε τὰς τελευταίας βαθμίδας τῆς πτωχείας εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο κέντρον. Ἡ οἰκογένειά του μόλις ἠδύνατο ἐνίσταε νὰ τῷ ἀποστέλλῃ μικρὰν τινα χρηματικὴν βοήθειαν. Ἐπειτα ἀπέθανεν ὁ πατὴρ του καὶ ἐξέλιπε καὶ ἡ ἐπιχορήγησις ἐκεῖνη ἔστο καὶ ἐλαχίστη. Ἐν τούτοις αὐτῆς εἰργάζετο ἀκαμάτως. Ὀνειρεύετο τὸ μέλλον εὐχάριστον μετὰ τόσας στερήσεις καὶ κόπους. Τίς γλυκώτερα ἀπόλαυσις ταύτης; Ἐμεινεν εἰς Παρισίους πολὺν χρόνον, νομίζω 9 ἔτη. Κατείχετο ὑπὸ τῶν πάθους τῆς τέχνης του. Ὅμως αἱ μακαρὶ ἀγρυπνίαι, οἱ κόποι, ἡ μελέτη τῶν εἰχον καταβάλλει πολὺ. Εἶχε καταλίπει τὴν πατρίδα του μόλις 19 ἐτῶν καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ ἄνω τῆς νεότητος ὠχρὸς καὶ ἐξησθενημένος.

Ὅτε τὸ πρῶτον τὸν εἶδον ἠσθάνθη τὴν τόσο συμπαθειαν πρὸς αὐτόν. Εἶχε τόσο γλυκεῖαν μορφήν καὶ ψυχὴν παιδίου. Ἐπειτα τὸ γόητρον, ὅπερ κέκτηται ὁ καλλιτέχνης, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐπισύρῃ πρὸς αὐτὸν παντὸς τὴν φιλίαν;

Μοὶ ἤτο πάντοτε προσφιλὲς ὅτι ἀνήκει εἰς τὰς ὠραίας τέχνας καὶ μὲ συνεκίνει. Ἀγαπῶ τὴν εὐγενῆ ἐργάτην τοῦ ὠραίου. Ὁ ἐργάτης ἐκεῖνος χαρίζει εἰς τὸ ἔργον του τὸ φῶς, ὅπερ λαμπυρίζει εἰς τὴν ψυχὴν του. Ἄν δὲν θερμαίνεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ θεῖον πῦρ δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ τὸ καλόν. Ἀπὸ τοῦ πυρὸς αὐτοῦ ὡσεὶ ἀπὸ ἐστίας ἀνλάμπει γλυκεῖα καὶ συμπαθὴς φλόξ, ἢ φλόξ τῆς ἐμπνεύσεως. Φέρει τὸν ἄνθρωπον μακρὰν, πολὺ μακρὰν τοῦ χαμηλοῦ κόσμου, ὅστις τὸν περικυκλόνει. Τὸν μεταοισοῖ. Καὶ τότε ὁ τεχνίτης ἐκεῖνος λέγεται ποιητής, ζωγράφος, μελοποιός. Εἶναι ἀπόστολος μιᾶς ἰδέας, τῆς μεγάλης ἰδέας τοῦ θεοῦ, τῆς Πλάσεως. Ὅτι δύναται νὰ

ὑπάρξῃ ὠραῖον, εὐγενές, ἀγαθόν, τὸν συνεκίνει καὶ τὸ συναίσθημα ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς του τὸ ψάλλει εἰς στίχους ὠραίους, ἀναπέμπει τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ εἰς ἤχους γλυκεῖς καὶ μελωδικούς ἢ μετεγγίζει αὐτὸ διὰ τοῦ χρωστήρος εἰς τὴν ψυχὸν ὀθόνην μὲ ζωηρὰ καὶ φωταυγὴ χρώματα. Ἀπαράλλακτα ὡς ἄλλος Πλάστης, ὅστις ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πλάσμα τοῦ ψυχῆν.

Δὲν εἶναι συμπαθὴς εἰς ὅλους τοιοῦτος ἐργάτης; Ὅμως ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀπέριψῳ τῆς τέχνης εἶναι δυστυχῆς ἴσως. Δὲν ψάλλομεν τὴν δυστυχίαν του ὅταν ἐξυμνῶμεν τὸν καλλιτέχνην; Διότι εἶναι ἀπόκληρος τοῦ οὐρανοῦ. Πᾶσα του σκέψις στρέφεται πρὸς αὐτὸν μὲ κρῖφιον πόθον, ὁμοιάζοντα τὸν πόθον τοῦ ἐξορίστου, καὶ ἡ ψυχὴ του περφυρίζει πάντοτε πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Παράδεισου. Ἡ ζωὴ του εἶναι ἡμέρα φθινοπωρινὴ ἢ νυξ αἰωνία. Ἐδῶ κάτω τῆς νυκτὸς τὸ σκότος, μόνον ἐκεῖ ὕψηλὰ τοῦ ἡλίου ἢ ἀνταύγεια.

Ἐδῶ, εἰς Ἀθήνας, κατέφυγεν ὁ Νικόλαος εἰς ἐν μικρὸν ἐργαστήριον, τὸ ὅποιον ὑπῆρξεν ὁ μόνος μάρτυς τῆς τέχνης καὶ τῆς δόξης του. Ἡ σμικρότης αὐτοῦ δὲν ἐλαμπεν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων. Ἐπειτα, τόσο νέος, μόλις φθάσας ἐξ Εὐρώπης. Ἐκαστος ὀπισθοχώρησε. Ἐχομεν τὸ ἰδίωμα νὰ θέλωμεν ἐν μέγα ὄνομα, μίαν φήμην κτηθεῖσαν. Δὲν βοηθοῦμεν τὴν τεχνίτην ὅπως τὴν ἀναδειξομεν. Θέλωμεν ὅτι θαυμάσει τὸ ὄμμα καὶ πλήττει τὰ ὄτ' αὐτῆς πανταχῶθεν. Τότε μόνον ἐκτιμῶμεν. Καὶ ὁ πτωχὸς Νικόλαος ἠναγκάζετο νὰ ἐργάζεται ἐπὶ ἀμοιβῇ γλίσχωρ διὰ τινὰς προσωπογραφίας καὶ μόλις οὕτω ἐπῆρκε εἰς τὰ ἔξοδά του. Ἀ, οἱ πλούσιοι ἐν τῷ κόσμῳ ὀφείλουσιν, ἔχουσι καθήκον νὰ υιοθετήσιν τοὺς καλλιτέχνας, τὴν τέχνην των. Διότι πρέπει νὰ ζήσῃ ὁ τεχνίτης ἐκεῖνος καὶ ἄνευ τοῦ χρήματος τοῦ πλουσίου δυστυχεῖ. Δὲν ἠγάπησα ποτέ, καίτοι πλούσιος, τὴν ἀνήθικον ἐκείνην ζωὴν, εἰς τὸν βωμὸν τῆς ὁποίας τόσο νέοι θυσιαζοῦσιν υγιάν, τιμὴν ἐνίσταε, περιουσίαν καὶ ὅπου τὸ πάθος τὸ χαμηλόν, μόνον τὸ χαμηλόν, εὐρίσκει σταδίον ἐλεύθερον καὶ εὐρὺ. Ἐννοῶ τὴν νεότητα μὲ πάθη, μὲ παραφοράς, μὲ ἐνθουσιασμόν. Ἀλλῶς δὲν θὰ ἐκαλεῖτο νεότης. Ὅμως πάθη ὕψηλὰ καὶ εὐγενῆ.

Συγγά, σχεδὸν καθ' ἑκάστην, ἐπήγαινα εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Νικόλαου. Τὸν ἠγάπων πολὺ. Ἦτο τόσο εὐπροσήγορος. Ἠμεθα φίλοι ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου. Ἠρέσκετο πολλάκις νὰ μοὶ ἐξηγῇ διαφόρους λεπτομερεῖας τῆς τέχνης του, ὡσεὶ εὐρίσκων ἀληθῆ ἀπόλαυσιν ἐν τῇ ἀναλύσει τῶν καλλόνων ἐκάστου ἔργου, ἐκάστου ὑποδείγματος πρὸς τὸν μόνον του ἴσως φίλον. Καὶ ἐλάμβανον καὶ ἐγὼ ἐνδιαφέρον εἰς τὰς ὁμιλίαις του ταύτας, διότι ἀπεκαλύπτετο οὕτω πρὸς ἐμὲ ἡ ἀληθὴς τέχνη μὲ τὰ μυστήρια αὐτῆς καὶ τὰς καλλονὰς τῆς καὶ τὰ θέλητρα, ἅτινα οὐδὲ

κἄν φραντζέται ἴσως ὁ ξένος πρὸς αὐτήν. Πολλάκις ὅτε ὁ Νικόλαος δὲν ἦτο ἐκεῖ, ἐκαθήμην μόνος καὶ τὸν ἀνέμενον. Τοῦτο τὸν πῶχρῖσται, διότι εὕρισκεν εἰς ἐμὲ εἰλικρινῆ φίλον. Τότε μόνος ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ ἀσύλω ἀνελογιζόμην τὴν πτωχείαν τοῦ καὶ ἐθλιβόμην. Ἦτο ὑπερήφανος ὁ Νικόλαος. Δὲν ἐδέχετο τὴν ἐλαχίστην χροματικὴν βοήθειαν. Μοὶ ἔλεγε πάντοτε: δὲν ἔχω ἀνάγκην. Συνείθισα πάντοτε νὰ ζῶ ἐν τῇ πτωχείᾳ. Εἶναι ἀπλῆ συνήθεια. Ἐὰν ἦσο καὶ σὺ πτωχός, θὰ συνεμεριζόμην τὴν πτωχείαν μου μετὰ σοῦ καὶ θὰ ἔβλεπες τότε, ὅτι δὲν ὑπάρχει μεγάλη διαφορά μετὰξὺ πλουσίου καὶ πένητος. Ὅ,τι μόνον δύναται νὰ λυπηθῇ τὸν καλλιτέχνην εἶναι αὐτὴ ἡ τέχνη του, ἢ μὴ ἐκτίμησις αὐτῆς. Ἐγὼ ἀκόμη δὲν ἔχω λόγους νὰ παραπονεθῶ.

Καὶ ὅμως ἡ στέρσις ἐζωγραφεῖτο ἐπὶ τῆς ὄχρᾳς του μορφῆς. Καὶ τότε μόνον, ὅτε ἡ ἀνάγκη ἀμείλικτος ἐπέπεσε κατὰ τῆς ταλαίνης οἰκογενείας τῆς χήρας ἀδελφῆς του, ἐδέχθη 300 φράγκα ὡς δάνειον. Ἐπεθύμουν νὰ ἀγοράσω ἐν ἔργον ἰδικόν του ὅπως οὕτω τῷ ἐπέλω ἀρωγός. Θὰ τὸ ἐπλήρωνον ἀκριβῶς. Ἄλλ' εἶχε τελευταίως περιορισθῆ εἰς μίαν εἰκόνα καὶ κατεγίνετο εἰς αὐτὴν μόνον. Κατέβαλλεν ὅλην τὴν τέχνην του. Ἡ εἰκὼν ἐκείνη τῷ ἦτο τόσον μᾶλλον προσφιλές ὅσον ἐγίνετο ὠραιοτέρα. Ἐχάριζεν εἰς αὐτὴν ὅλην τὴν πρὸς τὴν τέχνην ἀγάπην του. Τίποτε ἄλλο δὲν εἶχε τελειωμένον. Ἐξήταζον πάσαν γωνίαν τοῦ ἐργαστηρίου του, προσποιούμενος ὅτι παρατηρῶ τὰ διάφορα ὑποδείγματα, ἅτινα γύρω ἦσαν ἀνηρτημένα ἀπὸ τῶν τοίχων, προσπαθῶν νὰ εἶρω εἰκόνα τινά, ἣν νὰ τὸν συμβουλεύσω νὰ πωλήσῃ. Ἐκεῖνος μὲ ἄφινε νὰ περιεργάζωμαι τὰ πάντα φερόμενος ὡς πρὸς ἀδελφόν, καὶ ὅλον αὐτὸν τὸν χρόνον ἐργάζετο μετὰ ζῆλον εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο. Ἐνίστατο ἠγείρετο τῆς θέσεώς του, ἴστατο εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων καὶ τὴν ἠτένιζε μετὰ τὴν κρυφίαν χαρὰν, ἣν αἰσθάνεται μόνος ὁ καλλιτέχνης ὅταν ἀναγνωρίζῃ τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου του. Καὶ τότε μὲ κρόττα πῶς τὴν εἴρισκον καὶ ἐγὼ. Πλὴν δὲν ἐτόλμων νὰ ἐκφέρω γνώμην. Ἀπῆντων πάντοτε ἐρωτηματικῶς. Ἐπειτα, ἐλάμβανεν ἀφῆνης τὸ μαχαίριδιον καὶ ἀπέξεν ἐν μέρος καὶ ἤρχιζε καὶ πάλιν μετὰ νέον ζῆλον, μετὰ νέον πάθος. Καὶ ἡμιτελῆς ἀκόμη προσέδιδεν ἡ εἰκὼν τὴν τέχνην, ἥτις ὠδήγει τὸν χροστήρα τοῦ Νικόλαου.

Ἡμέραν τινά, τὴν ὥραν καθ' ἣν συνήθως τὸν ἐπεσκεπτόμην, εὗρον τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου του κλειστήν. Ἦτο δεκάτη ὥρα τῆς πρωίας. Ὑπέθεσα ὅτι ἦτο κἄπου ἀπησχολημένος. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο γλυκεῖα καὶ θαλπερὸς ὁ ἥλιος. Ἦθελον νὰ τὸν ὠδηγήσω εἰς τὴν ἐξοχὴν, διὰ νὰ διέλθωμεν ἐκεῖ τὴν ἡμέραν καὶ διασκεδάσῃ ὀλίγον τὰς φροντίδας, αἱ ὁποῖαι τὸν περιεκύκλουν. Μετβαίνομεν συγνά, σχεδὸν κατὰ Κυριακὴν, εἰς

τὴν ἐξοχὴν. Ὅτε ἐπέστρεψα μετὰ μίαν ὥραν ἡ θύρα ἦτο πάλιν κλειστή. Ἀνήσυχος ἐπορεύθη εἰς τὴν κατοικίαν του. Συνέζη μετὰ τὴν χήραν ἀδελφὴν του καὶ τὰ δύο τῆς τέκνα μίαν μικρὰν κόρην καὶ ἐν ἄρρην κατὰ ἐν ἔτος ἴσως μεγαλείτερον. Μετὰ εἰσῆγαγον ἀμέσως εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Νικόλαου. Ἦτο ἀσθενής. Τὴν νύκτα εἶχε θερμὴν καὶ τὴν αὐγὴν εἶχε λάθει μίαν δόσιν κινίνης. Ὁ ἰατρός τῷ εἶχε συστήσει νὰ φυλαχθῇ. Ἦτο ἤδη ἡσυχος ἀλλ' ὠχρὸς, ὠχρότατος. Ἐμείνα παρ' αὐτῷ ἐπὶ μακρόν. Ὁμιλήσαμεν περὶ χιλίων πραγμάτων. Ἠσέοκατο πάντοτε ν' ἀναπλάττῃ εὐτυχίᾳ τοῦ μέλλοντος σχέδια. Ὁρίσαμεν τὴν ἐπαύριον ὡς ἡμέραν τῆς ἐξοχικῆς ἐκδρομῆς, ἣν εἶχον σχεδιάσει διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἐπεθύμουν τόσον νὰ τὸν ἴδω ἀναλαμβάνοντα. Τῷ εἶπον ὅτι δὲν θὰ τῷ ἐπιτρέψω νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ τινος τοῦλάχιστον ἡμέρας, διότι ἤμην βέβαιος ὅτι ἡ ἐργασία τὸν κατέβαλλε καὶ αἰ στερήσεις. Ἡ καρδιά μου ἐθλίβετο πικρῶς ἐπὶ τῇ κυκλοστῇ αὐτὴν δυστυχίᾳ. Ἠγάπα τὴν ἀδελφὴν του καὶ τὰ δύο τῆς τέκνα. Κατηνάλισκε τὴν ζωὴν του χάριν αὐτῶν. Καὶ ἐκείνη ἡ πτωχὴ τῷ ἐπεδαψίλευε χιλίας περιποιήσεις καὶ συνώδευε πᾶσαν τῆς λέξιν μετὰ τὸ ἀνεκτίμητον μειδίωμα τῆς ἀδελφικῆς στοργῆς.

Ὅτε τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἀνελογιζόμην τὴν τόσῃ ἀγάπην, ἥτις συνέδεε τοὺς δύο ἀδελφούς καὶ τὰ δύο μικρὰ ἐκείνης, ἐνόμισα ὅτι διέβλεπον εἰς τὰ τρία αὐτὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα τῷ ἦσαν τόσον προσφιλῆ, τὰ πρόσωπα τῆς εἰκόνας, εἰς ἣν μετὰ τόσῃ ἐπιμονὴν ἐργάζετο. Ὅμως ποῖα διαφορά μετὰξὺ τῆς νεαρῆς μητρὸς τῆς εἰκόνας, πλήρους ἀγαλλιᾶσεως, ὡσεὶ ὁ οὐρανὸς ἀντανέκλα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της ὅλην αὐτοῦ τὴν χάριν, καὶ τῆς πτωχῆς ἀδελφῆς τοῦ ζωγράφου, ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς ὁποίας ἡ δυστυχία εἶχεν ἐπαφήσει τὰ ἴχνη αὐτῆς. Μόνα τὰ δύο μικρὰ ἐτήρουν ἀκόμη τὴν ἀθῶν καὶ παιδικὴν φαιδρότητα τῆς ἀφρόντιδος αὐτῶν ἡλικίας.

Ὁ γέρον ἀπέμαξε δύο δάκρυα βραδέως κατερχόμενα τῶν ὀφθαλμῶν του. Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν τὸν διέκοψεν. Ἐτρώμεν σιγὴν συγκεκνημένοι, σεβόμενοι τὴν θλιβερὰν ἀνάμνησιν, ἣν προῦκάλει εἰς τὸν κ. Ἰωάννην ἡ ἀφῆρησις του.

— Τὴν ἐπομένην ὁ Νικόλαος ἦτο καλῶς. Μετέβημεν εἰς Φάληρον καὶ ἐκεῖ ἀνέλαβέ πως ἐν τῇ καθαρᾷ ἐξοχικῇ ἀτμόσφαιρᾳ τῆς παραθαλασσίας μου ἐπαύσεως. Διήλθομεν μάλισ μίαν ἡμέραν, καὶ ἀνυπόμονος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ προσφιλές αὐτοῦ ἐργαστήριον, μετὰ εἰσεῖσε νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Ἀθήνας. Ἐπανέλαθε τὴν ἐργασίαν του κίπτων πάντοτε ἐπὶ τοῦ ὀκρίσαντος μέχρις ἐσπέρας, καὶ ἡ εἰκὼν ἦτο σχεδὸν πλέον τελειωμένη. Πόσῃν χαρὰν ἠσθάνθη ὅτε μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι εἶχε δόσει πλέον τοὺς τελευταίους τόνισμούς!

ΧΡΟΝΙΚΑ

— Καὶ εἶναι τι ἄλλο ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ, τὸ ὅποιον μετὰ κάμνει τόσον εὐτυχῆ, μοὶ εἶπε. Γνωρίζεις ποῖον ὑπῆρξε τὸ πρότυπόν μου, ἡ πρώτη μου ἐμπνευσις; Δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ βλέμμα τῆς μητρὸς ἡ γλυκεῖα ἔκφρασις, ἡ ἄπειρος ἀγαθότης τῆς ἀδελφῆς μου; Καὶ τὰ δύο μικρὰ τῆς χαρωπῆ καὶ ἀμέριμνα.

— Τὸ εἶχον μαντεύσει, τῷ ἀπεκρίθη.

Ἄλλ' ἐγὼ ἀπέβλεπον εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ Νικόλαου. Τὸν συνεβούλευσα νὰ ἐκθέσῃ τὴν εἰκόνα εἰς ἐν ἐμπορικὸν κατάστημα τῆς ὁδοῦ Ἐρμοῦ.

— Θὰ ἐπιτύχῃς εὐκόλως 3000 φράγκα.

Ὁ Νικόλαος δὲν μοὶ ἀπήντησε τίποτε, ἀλλ' εἶδον αὐτὸν προσπαθῶντα νὰ καταπιεζῇ ἐν δάκρυ. Ἴσως προῦριζεν αὐτὴν ὡς δῶρον εἰς τὴν ἀδελφὴν του. Δὲν ἐπανέλαβον τὴν πρότασίν μου. Ἐβλεπον ὅτι τῷ προῦξένει πολλὴν λύπην. Παρηλθεν οὕτω μία ἐβδομάς, καὶ ἡ εἰκὼν εὕρισκετο ἀκόμη εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Ἐδίσταζεν ὁ πτωχός. Ἐπάλασε μετὰξὺ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἀδελφὴν του. Νὰ καταβάλῃ τόσον κόπον, νὰ χάρισῃ ὅλην του τὴν ψυχὴν εἰς τὴν εἰκόνα καὶ νὰ τὴν πωλήσῃ... εἰς ξένον. Φεῦ! ἡ πτωχεία ἐνίκησεν. Ὁφείλεν εἰς διαφόρους προμήθειάς τροφίμων καὶ ἄλλων χρεωδῶν τῆς οἰκίας περὶ τὰ 1000 φράγκα. Οἱ πιστωταὶ του τὴν ἐστενοχώρουσαν πολύ. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀναβάλῃ ἐπὶ πλέον τὴν πληρωμὴν. Ἄλλως δὲν θὰ εἶχε καὶ πῶς νὰ θρέψῃ τὴν οἰκογένειαν τῆς ἀδελφῆς του.

Μίαν ἐξ αὐτῶν τῶν ἡμερῶν διηρχόμην τοῦ ἐργαστηρίου του καὶ εἰσῆλθον ἀκροποδῆτι, ὅπως μὴ τὸν ταράξω. Εἶχεν ἡμίκειστον τὴν ἐσώθυραν. Ἦκουσα λυγμούς. Ἐκυψά καὶ εἶδον τὸν Νικόλαον πρὸ τῆς εἰκόνας κλαίοντα. Ἀπεχώρησα ἀθρόως ὡς ὅτε εἰσῆλθον. Ἐσεβάσθην τὰ δάκρυά του. Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἶδον τὴν εἰκόνα ἐκτεθειμένην εἰς ἐν κατάστημα τῆς ὁδοῦ Ἐρμοῦ, καὶ τὴν ἰδίαν ἐσπέραν ἐλάμβανεν ὁ Νικόλαος 5000 φράγκα ἐκ τῆς πωλήσεώς της. Ὁ πτωχός. Ἡ πρώτη του σκέψις ἦτο νὰ μοὶ ἐπιστρέψῃ τὰ 300 φρ. τὰ ὁποῖα μοὶ ὄφειλεν.

Ἄλλ' εἶχε καταβληθῆ πολύ. Ἐπεσον ἀσθενής. Ὅμως αὐτὴν τὴν φορὰν ὅπως μὴ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ προσφιλές του ἐργαστήριον, ἔνθα κατηνάλωσε τόσον νεότητά.

— Καὶ ὁ ἀγοραστὴς τῆς εἰκόνας ἦσθε ὑμεῖς, κύριε Ἰωάννη, τῷ εἶπομεν μετὰ συγκινήσεως.

— Ἄ! θὰ ἐπλήρωνον χιλιάκις τὴν ἀξίαν τῆς εἰκόνας, ὅπως ἐξαγοράσω τὴν ζωὴν τοῦ καλοῦ Νικόλαου!

Κ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ.

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, πρῶτος ὁ κ. Βόλτερς ἐπραγματεύθη περὶ τῆς Ἀφροδίτης τοῦ Ἀλκαμένους προσδιορίσας διὰ συγκρίσεως πρὸς ἄλλα ἔργα τὴν ἐποχὴν τῆς κατασκευῆς αὐτῆς. Κατόπιν ὁ κ. Πέρνις, βασιζόμενος ἐπὶ ἐπιγραφῆς ἀναφερούσης περὶ σταθμῶν, ἐξήγαγε διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων συμπεράσματα περὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις σταθμῶν, εἰδικῶς ἐνδιατρίψας εἰς τὰ περὶ στατήρας. Μετ' αὐτὸν ὁ ἡμέτερος κ. Ο. Α. Ρουσόπουλος ἀνέπτυξε τὰ τῆς μεθόδου πρὸς καθαρισμὸν καὶ συντήρησιν τῶν ἀρχαίων χαλκίων ἀντικειμένων, ἧς κατ' εἰσῆγησίν του γίνεται χρῆσις ἐν ταῖς ἐνταῦθα μουσεῖοις καὶ εἰς ἣν ἐσθασε μετὰ πολλὰ πειράματα. Νῦν κατορθοῦται διὰ τῆς μεθόδου τοῦ κ. Ρουσόπουλου νὰ καθαρίζωνται σχεδὸν τελείως καὶ τὰ μᾶλλον κατιωμένα ἀντικείμενα καὶ νὰ συντηρῶνται ἀκινδύνως. Τελευταῖος ὁ κ. Δαίρπελδ ὠμίλησε περὶ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ θόλου. Τὸ ἐκεῖ λαβυρινθοειδὲς κτίριον ὁ μὲν Γάλλος Λεσσάτ παραδέχεται ὡς ὑδροδεξαμενὴν, ὁ δὲ κ. Καβαδίας ὡς τόπον ἔνθα ἐγίνοντο ἴσως ἐστιασεῖς. Ὁ κ. Δαίρπελδ θεωρεῖ πεπλανημένην μὲν τὴν γνώμην τοῦ Λεσσάτ, πιθανωτέραν δὲ, ἂν καὶ οὐχὶ βεβαίαν, τὴν τοῦ κ. Καβαδίου· ὑπάρχει δὲ καὶ τρίτη γνώμη ὅτι τὸ κτίριον τοῦτο ἐχρησίμευεν ὡς οἶκον τῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ συντηρουμένων ὄψεων.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν διεθνῶς γραφεῖου τῆς Ἑλβετίας, ἡ ταχυδρομικὴ ἔνοσις περιλαμβάνει τὴν σήμερον Κράτη, ὧν ἡ ὅλικη ἐπιφάνεια εἶνε 87, 915, 689 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καὶ ὧν ὁ πληθυσμὸς συμποσοῦται εἰς 941, 331, 319 ψυχᾶς, ἧτοι ἐν περίπτῳ δισεκατομμυρίων.

2,200 ἀμαξοστοιχίαι ἀναχωροῦσιν ἐκ Λονδίνου ἐντὸς τῶν 24 ὥρῶν τοῦ ἡμερομηνίου.

Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐξεδέουε περὶ τὰς 750 χιλ. λίρας κατ' ἔτος πρὸς μεταφορὰν τοῦ ταχυδρομείου διὰ τῶν σιδηροδρόμων.

Κυρία τις Γαλλίς διατρώσασα τὴν ἀνωνυμίαν μέχρι τοῦδε, ὤρισεν ἐν τῇ διαθήκῃ της ὅτι ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν της, ἀνερχομένην εἰς 8 ἑκατομμύρια φράγκων, ἀφίνει εἰς τὸ κράτος, ὅπως ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς πλουτίζωνται αἱ καλλιτεχνικαὶ συλλογαὶ τοῦ Λουβρου.

Ἐν Λονδίῳ ἐκδίδεται σειρά βιογραφιῶν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, ὅσων ἡ ζωὴ ὑπῆρξε πολυκύμαντος καὶ περιπετειώδης. Ἐν τῇ σειρᾷ ταύτῃ περιελήφθη καὶ ὁ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑστίας δημοσιευθεὶς «Γέρον Κολοκοτρώνης», ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὁ Κολοκοτρώνης ὡς κλέφτης καὶ ἀγωνιστής.» Εἰσαγωγὴν εἰς τὸ βιβλίον προτάσσει ὁ ἐν Λονδίῳ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος κ. Ι. Γεννάδιος. Τὸ δὲ νεοελληνικὸν κείμενον μεταφράσθη ὑπὸ τῆς φιλελληνίδος ποιητρίδος Κας Ἐδμονς, ἥτις πλὴν τινῶν ποιημάτων ἔχει μεταφράσῃ ἤδη ἐκ τῆς ἡμετέρας γλώσσης καὶ τὸν βίον Ρήγγα τοῦ Φεραίου.

Τὸ ἰαπωνικὸν κοινοβούλιον κατεκρημνίσθη ἐκ θεμελίων. Ἦτο ἐν μέρει ἐκ ζυλοῦ καὶ εἶχε πλάτος 110 μέτρων καὶ βάθος 15, ἐστοίχισε δὲ 500 χιλιάδας φράγκων.

Εἰς τὸ Ostendtheater τοῦ Βερολίνου παρεστάθη τὸ πρῶτον τὸ δράμα *Λιδάσιμος ἀνὴρ*, ἔργον γυναικός, τῆς δεσποινίδος Ἐλσας φὸν Σαβέλσκη. Ἡ συγγραφεῖς μετ' ἐπισημῶν ἀνεκλήθη πολλάκις ἐπὶ σκηνῆς.

«... Η Σάρρα Βερνάρ μετά θάνατον εκ 50 προσώπων ἀπέθανεν εἰς Ἀμερικήν.

«... Μεταξὺ τῶν εἰσφορῶν, αἵτινες ἐγένοντο ἐν Παρισίαις πρὸς περιθάλψιν τῶν ἐκ τοῦ φύγου πασχόντων ἐνδοσίων, τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ τοῦ βασινοῦ Ρόττσιλδ καταβάλλουσα 100,000 φράγκων καὶ τῆς βασινοῦδος Ρόττσιλδ καταβαλοῦσα 50,000 φράγκων.

«... Ἐν τοῖς Δημαρχεῖσις Ἀθηῶν καὶ Πειραιῶς, γίνονται ἐργασίαι πρὸς καταρτισμὸν ἀπογραφικῶν πινακῶν τῶν καθ' ἕνα τὸν περὶ τὸν ἔτος γενομένων γάμων, γεννήσεων καὶ θανάτων.

«... Εἰς τὴν κατὰ τὸν προσεχῆ Μάϊον γενησομένην ἐν Βερολίνῳ διεθνῇ καλλιτεχνικῇ ἐκθεσὶν ἐπισήμως προσεκλήθη νὰ μετέσχη καὶ ἡ Ἑλλάς.

«... Ἐκθεσις βιομηχανικῶν προϊόντων ἐκ πηλοῦ ἁσφάλτου, λίθου καὶ ἄλλων ὕλων τὸν προσεχῆ Μάϊον γενήσεται ἐν Βουδαπέστῃ τῇ πρωτοβουλία τοῦ ἐμπορικοῦ οὐγγρικοῦ μουσείου. Ἡ Ἑλλάς προσεκλήθη νὰ μετέσχη τῆς ἐκθέσεως, νησιῶται δὲ τινες ἀγγειοπλάσται θὰ ἀποστείλωσιν ὑποδείγματα τῆς τέχνης τῶν ἴσως δὲ καὶ τῶ ἐμπόριόν των λάβῃ αὐτοὺς ἐπιωφελεῖ δι' αὐτοὺς ἐπέκτασιν.

«... Ἀνεκαλήφθησαν ἐσχάτως ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου 200 σακοφόροι περιέχοντες τὰς μούμιαις ἱερέων πέντε π. Χ. χιλιετηρίδων. Ἡ ἀνακάλυψις εἶνε μία τῶν μερίστων τοῦ αἰῶνος, διότι δι' αὐτῆς φῶς θὰ γυθῆ ἐπὶ τῆς ἀγνώστου μέχρι τοῦδε κατὰ τὸ πλείστον ἱστορίας τῶν Φαρακῶ.

«... Ὁ συντάκτης τοῦ «Φιγάρω» Μπλαχὲ καὶ ὁ ποιητὴς Μιλλὲ ἐπερατώσαν ἐσχάτως μελοδραμὰ τῶν φέρων τὸν τίτλον «Μεσσιδῶρα», οὗ τὴν ὑπόθεσιν ἐξηγάγον ἀπὸ τοῦ «Ἰππότου τοῦ Ἐρυθροῦ οἴκου» τοῦ Δουμά. Τὴν μελοποίησιν τοῦ ἔργου ἀνέθεσαν εἰς τὸν ἡμέτερον μουσουργὸν κ. Σπυριδῶνα Σαμάραν.

«... Ὑπερπολιθεῖσης τῆς παρὰ τὴν Πετροῦπολιν ἐξαρχικῆς οἰκίας τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ πρέσβευτος τῆς Ρωσσίας Χιτροβό, κατεκλήσαν ἐν αὐτῇ πολυτίμοι συλλογὰ ἀρχαιοτήτων, ἃς ὁ πρέσβευτὴς εἶχε συλλεῖ ἐν Τουρκίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Ἑλλάδι.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Ἄρθ. 333. Χαρακτὴρ ἐπιτηθευμένους. Ὁ γράφων δὲν θέλει νὰ γνωρισθῆ ἢ ἀκουστικῶς ἐπιτηθευεταί, διότι θὰ ὑποβῆλῃ εἰς κρίσιν τὴν γραφὴν του. Ἄλλ' αἰ μακρὰ οὐραὶ τῶν γραμμάτων του ἔπρεπε τότε νὰ περικυρῶν, διὰ νὰ μὴ φαίνεται ἡ ἐπιπολιότης του, καὶ τὸ γαρ κωμωμένον γράστιον δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ φέρῃ εἰς εὐθείαν γραμμὴν τὰ ἀνωμάλα στοιχεῖά του. Πόστην εὐθειματικότητα κρύπτει τὸ T με τὰς καμπυλοτήτας του! καὶ πόσον θάρος τὸ I! Εἶθε νὰ κλῶν, πάντοτε καλὴν χρῆσιν καὶ τῶν δύο καὶ νὰ μὴ μετανοῆ συχνά, ὅπως μακρυρῶν τὸ γυναικῶδες ἐκεῖνο Σ καὶ τὸ λοζὸν N.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κέριε Ἀπόστολε, τί νὰ σὲ κάμωμεν; Αἰ δωρεὰ, αἰ προσφορὰ, αἰ ἀμοιβὰί, ὅλα εἶνε συμφωνία καὶ με τοὺς πόρους τῶν ἐλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ με τὰ ἔθνη τοῦ τόπου μας. Δὲν ἔμποροῦμεν βεβαίως νὰ μιμηθῶμεν τὴν ἀμερικανικὴν ἐφημερίδα, ἥτις ἐδίδεν ἀμοιβὴν εἰς ἐκεῖνον ἐκ τῶν ἀρχῶν ἀναγνωστῶν τῆς, ὅστις θὰ εἴλετο τοὺς περισσότερους γράφους — μίαν νύμφην εὐεδοῦ καὶ ἔγρουσαν προῖκα δεκά χιλιάδας δολλαρίων.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Τί προτιμᾶτε: τὴν Σκύλλαν ἢ τὴν Χάρυδδιν;
- Ποία εἶνε ἡ καλυτέρα ἡλικία;
- Ἄνευ τίνος δύναται νὰ ζῆσῃ ὁ ἄνθρωπος;
- Ποία εἶνε ἡ πικροτέρα λύπη;
- Ποία εἶνε ἡ γλυκύτερα διάψευσις τῶν ἐλπίδων;
- Ποία σφάλματα εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποφύγομεν;
- Τί μισεῖ περισσότερο τὸ ἡ γυνὴ;
- Ποίας ἡλικίας ἦτον ὁ Ἀδάμ ἐπὶ ἐπιλάσθη;
- Ποῖον ζῶον ἐξῆλθε πρότερον ἔκ τῆς Κιβωτοῦ;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- Ἐρ. Ποῖαν κλίσιν θεωρεῖτε εὐγενεστέραν;
- Ἄπ. Τὴν γονυκλίσιν. Πλ.
- Ἐρ. Πῶς θεραπεύεται ἡ ζηλοτυπία;
- Ἄπ. Διὰ τοῦ θανάτου τῆς ἀγάπης. Ἀνθρωπος.
- Ἐρ. Ποῖοι βλέπουν καλύτερα;
- Ἄπ. Ὅσοι ἔχουν τὴν καρδίαν τυφλήν.
- Ἐρ. Διὰ τί οἱ διάβολοι δὲν ἐλαβε σχῆμα ἀγγέλου ἵνα ἀπατήσῃ τὴν Εὐάν;
- Ἄπ. Διότι οἱ ἄγγελοι ἐπλάσθησαν διὰ νὰ ἀπατῶνται, ὄχι διὰ ν' ἀπατοῦν. Κορδαλόε.
- Ἐρ. Διὰ τί ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;
- Ἄπ. Διὰ νὰ βλέπουν ὅσα εἶνε μακρὰ καὶ νὰ μὴ βλέπουν ὅ,τι εἶνε ἐμπρὸς εἰς τὴν μήτην μας. Β. Ἀργ.
- Ἐρ. Ποῖος καθρέπτης σὲς ἀρέσει;
- Ἄπ. Τὸν καθρέπτη τοῦ μ' ἀρέσει μοῦ ζητεῖς νὰ σοῦ τὸν [πῶ];
- Εἶν' ἐκεῖνος ποῦ μοῦ δείχνει τὴν εἰκόνα π' ἀγαπῶ. Σφήκα.
- Ἐρ. Τί παρᾶγει περισσότεραν θερμότητα;
- Ἄπ. Ἡ ἀδιαφορία.
- Ἐρ. Ποῖον πρᾶγμα δὲν κρύπτεται;
- Ἄπ. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέλομεν νὰ κρύψωμεν; Λίμαρα.
- Ἐρ. Ποῖον ἐγκλήμα δὲν τιμωρεῖ ὁ νόμος;
- Ἄπ. Ὅλα τὰ ἐγκλήματα... τῶν συμπολιτευομένων. Πισσοῦ.
- Ἐρ. Διὰ τί ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;
- Ἄπ. Γὰρ τὰ μάτια. Εἰς τις
- Ἐρ. Δύο καὶ δύο πόσα κάμουν;
- Ἄπ. Δύο καὶ δύο στόματα φιλοῦμενα μὲ πάθος
- Μὲς κάνουνε γαῖλια ἀπὸ χωρὶς κανένα λάθος.
- Ἐρ. Διὰ τί ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;
- Ἄπ. Τὰ μάτια γιὰ τὴν ἡμᾶς; Σ ἐκεῖνην π' ἀγαποῦμε
- Νὰ λέν ὅ,τι μὲ τὴ λαλιὰ ντρεπόμαστε νὰ ποῦμε.
- Ἐρ. Τί ἔθελες νὰ ἦσο ἂν δὲν ἦσο σύ;
- Ἄπ. Ἐὰν δὲν ἦμουνα ἐγὼ ἄς ἦμουσ ὅ,τι θέλῃ.
- Ἀρκεῖ αὐτὴ νὰ μ' ἀγαπᾷ γιὰ τὰλλα δὲν μὲ μέλει.
- Ἐρ. Ποῖος καθρέπτης σὲς ἀρέσει;
- Ἄπ. Ἀπ' ὅλους περισσότερο μ' ἀρέσει ὁ καθρέπτης
- Ποῦ δείχνει τὰ σχῆμα ὁμοιοφ κ' ἄς λέγεται καὶ [ψεύτης].
- Ἐρ. Εἰς τί συνίσταται ἡ δύναμις τοῦ χαρακτῆρος;
- Ἄπ. Δύναμις τοῦ χαρακτῆρος εἶνε ἐν δυνήθει
- Σὲ μιά ἐμμορφῇ γυναῖκα μία γὰρ ν' ἀνιθῆς.
- Ἐρ. Τί παρᾶγει περισσότεραν θερμότητα;
- Ἄπ. Εἶν' κατὰ κάρδουσαν στυσια, τὰ λένε μάτια μαῦρα.
- Ἡ ἀνάδουσ ὅπου πέσουνε τὴν περὶ μεγάλη λύρα. Νικίας
- Ἐρ. Δύο καὶ δύο πόσα κάμουν;
- Ἄπ. Ἐὰν εἶνε μάτια κάμουν... ἕνα ἔρωτα. Παρρασοῦ